

www.krasp.org.pl

Konferencja
Rektorów
Akademickich
Szkół
Polskich

Przewodniczący:

prof. dr hab. inż. Jan Szmidt
Rektor
Politechniki Warszawskiej
president@krasp.org.pl

Biuro KRASP:

Krakowskie Przedmieście 26/28
00-927 Warszawa
tel.: 22 55 20 352
fax: 22 55 21 567
biuro@krasp.org.pl

Warszawa, 20 maja 2019 r.

KRASP/133/2019

Szanowny Pan
Piotr Müller
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo nr DLP.ZLS.0210.6.2019 z 19 kwietnia 2019 roku
w załączeniu przesyłam uwagi Komisji ds. Kształcenia KRASP i Konferencji
Rektorów Uczelni Pedagogicznych działającej w ramach Konferencji Rektorów
Akademickich Szkół Polskich dotyczące projektu rozporządzenia w sprawie
standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Z wyrazami szacunku,

Prof. dr hab. inż. Jan Szmidt
Przewodniczący KRASP

20 maja 2019 r.

Uwagi
Komisji ds. Kształcenia
Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich
dotyczące projektu rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w sprawie standardu kształcenia
przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela
(projekt rozporządzenia z dnia 19 kwietnia 2019 r.)

Środowiska uczelni członkowskich KRASP, w szczególności Konferencja Rektorów Uczelni Pedagogicznych, od kilkunastu lat postulowały konieczność wprowadzenia zmian w systemie przygotowania do wykonywania zawodu nauczycielskiego. Zrozumiałe staje się zatem zaangażowanie środowiska w prace nad przygotowaniem nowych standardów, z którymi można by wiązać nadzieję na istotną poprawę jakości kształcenia przyszłych nauczycieli. Dla pedagogów akademickich pożądane kierunki zmiany dotychczasowej praktyki są dosyć oczywiste. Pomijając jakość kandydatów na studia nauczycielskie warunkowaną wieloma czynnikami, na które uczelnie nie mają bezpośredniego wpływu, zmiany te powinny dotyczyć dwóch obszarów:

- pierwszy obszar wypełniają treści pedagogicznego przygotowania nauczycieli oraz sposoby realizacji tych treści podczas kształcenia w czasie studiów,
- drugi obszar obejmuje strukturę i przebieg procesu przygotowywania do zawodu oraz warunki, w jakich ten proces jest urzeczywistniany.

Oba wskazane wyżej obszary są ze sobą ściśle powiązane oraz wzajemnie się przenikają. Bez zapewnienia właściwie uformowanej struktury procesu kształcenia oraz pożądanych warunków, w jakich on przebiega, osiągnięcie zakładanych efektów edukacyjnych jest utrudnione lub zgoła niemożliwe.

Wynikiem analitycznych prac nad przygotowaniem nowych standardów kształcenia nauczycieli, prowadzonych przez zespoły i komisje złożone z przedstawicieli środowiska szkół wyższych oraz praktyków, są rozwiązania obejmujące zarówno zmiany treści kształcenia, jak też modyfikacje przebiegu (drogi) przygotowania zawodowego nauczycieli.

Z satysfakcją odnotowujemy, że w opiniowanym projekcie standardów w zasadzie uwzględnione zostały, kierowane do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, rozwiązania dotyczące modyfikacji treści pedagogicznego przygotowania przyszłych nauczycieli. Treściom tym ostateczne nadano formę oczekiwanych efektów uczenia się.

Inaczej jest w przypadku rozwiązań modelowych. Tutaj kluczowe postulaty zostały albo zignorowane całkowicie albo uwzględnione jedynie w postaci zapisów formalnych, które nie będą funkcjonować w praktyce. Dla udokumentowania powyższej tezy przytoczymy główne źródła krytycznie ocenianego systemu przygotowania do wykonywania zawodu nauczycielskiego. Poglębiającą analizę tych słabości zaprezentował zespół roboczy do spraw kształcenia nauczycieli powołany przez Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Oto one:

- wielość podmiotów uprawnionych do wydawania certyfikatów przygotowania pedagogicznego,
- komercyjne nastawienie znacznej części tych podmiotów,
- wielość nieporównywalnych form uzyskiwania kwalifikacji nauczycielskich,
- brak instytucji prowadzących ewaluację stosowanych procedur wystawiania certyfikatów,
- brak kompetentnej kadry prowadzącej kształcenie,
- niewystarczające lub nieistniejące zaplecze metodyczne,
- upowszechnienie studiów podyplomowych niepoddawanych żadnej kontroli,
- rozdzźwięk między kształceniem teoretycznym i praktycznym.

Nietrudno zauważyć, że przedłożone do zaopiniowania standardy nie zawierają odpowiednich wymogów tworzących szanse na przezwycięzenie wymienionych niedoskonałości.

Opiniując przedłożony do konsultacji projekt, zwracamy uwagę na konieczność umieszczenia w nim przepisów wymagających uwzględnienia warunków, które zostały wypracowane w trakcie wcześniejszych spotkań i dyskusji w środowisku nauczycieli akademickich reprezentujących uczelnie posiadające bogatą i długoletnią tradycję kształcenia do zawodu nauczycielskiego. Wymieniamy je enumeratywnie nadając im rangę warunków koniecznych:

1. Kształcenie nauczycieli, co do zasady, powinno być prowadzone wyłącznie przez szkoły wyższe. Poza systemem szkolnictwa wyższego kwalifikacje uzyskiwać mogą jedynie nauczyciele praktycznej nauki zawodu.
2. Kształcenie nauczycieli drugiego i wyższych etapów edukacyjnych powinno być prowadzone albo w ramach 5-letnich jednolitych studiów magisterskich albo w systemie dwustopniowym (3+2), przy czym w systemie tym zarówno studia pierwszego jak i drugiego stopnia powinny być prowadzone na tym samym kierunku studiów (zgodnym z przedmiotem, w zakresie którego student uzyskuje kwalifikacje nauczycielskie), bądź na kierunku zbliżonym.
3. Kształcenie nauczycieli może być prowadzone w ramach studiów podyplomowych pod warunkiem realizacji odpowiedniego standardu kształcenia.
4. Studia wyższe nadające kwalifikacje nauczycielskie mogą być prowadzone wyłącznie przez uczelnię, która:
 - a) posiada uprawnienia do prowadzenia kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia albo na jednolitych studiach magisterskich na kierunkach odpowiadających przedmiotom (rodzajom zajęć), do prowadzenia których student będzie uzyskiwał kwalifikacje,
 - b) w swojej strukturze posiada jednostkę lub jednostki, które prowadzą badania naukowe w dyscyplinach pedagogika lub (i) psychologia,
 - c) w swojej strukturze posiada wyodrębnioną jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za realizację dydaktyki przedmiotowej (metodyki kształcenia) dla każdej prowadzonej w uczelni specjalności kształcenia nauczycieli.
5. Studia podyplomowe nadające kwalifikacje nauczycielskie mogą być prowadzone wyłącznie przez uczelnie posiadające uprawnienia do kształcenia nauczycieli na danym kierunku studiów na poziomie magisterskim.
6. Szczególnej uwagi wymagają warunki przygotowania do pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Projekt odpowiedniego standardu został wypracowany przez przedstawicieli wszystkich uczelni kształcących pedagogów specjalnych, a kluczowe wymogi tego kształcenia obejmują:
 - ograniczenie prowadzenia kwalifikacyjnych studiów podyplomowych w zakresie specjalności przypisanych do kierunku pedagogika specjalna wyłącznie do uczelni posiadających uprawnienia do prowadzenia tego kierunku w ramach jednolitych studiów magisterskich,
 - ustalenie realnej liczby godzin kontaktowych realizowanych w formie studiów niestacjonarnych,
 - wprowadzenie wymogu realizacji kształcenia przez nauczycieli akademickich posiadających kompetencje i doświadczenie adekwatne do prowadzonych zajęć, w tym posiadających dorobek naukowy w dyscyplinach naukowych – pedagogika lub psychologia,
 - wprowadzenie minimum 30 godzin zajęć z zakresu edukacji włączającej w ramach przygotowania psychologiczno-pedagogicznego dla nauczycieli przedmiotowych.

Pominięcie w standardach wymienionych warunków może spowodować i zapewne spowoduje utrzymanie dotychczasowych niekorzystnych praktyk, bliskich niekiedy praktykom patologicznym (realizacja studiów podyplomowych zapisanych na nośnikach elektronicznych dystrybuowanych przez organizatora po wniesieniu odpowiedniej opłaty za kształcenie).

Komisja wyraża nadzieję na wnikliwą analizę sformułowanych uwag oraz stosowną korektę opiniowanego zarządzenia.

Uwagi
Konferencji Rektorów Uczelni Pedagogicznych,
działającej w ramach
Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich,
dotyczące projektu rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w sprawie standardu kształcenia
przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela
(projekt rozporządzenia z dnia 19 kwietnia 2019 r.)

Prace nad nowymi standardami kształcenia trwały od chwili ogłoszenia reformy systemu edukacji, co wyrażało się przesyłanymi do konsultacji projektami rozporządzeń w tym zakresie, spotkaniami i dyskusjami w środowisku nauczycieli akademickich, licznymi konferencjami dotyczącymi tych projektów (MEN). Projekty te wzbudzały wiele negatywnych emocji ze względu na ich wieloznaczność interpretacyjną, braki w zapisach regulujących wymagania w ramach standardu oraz liczne błędy.

Środowisko akademickie poświęciło wiele czasu i zaangażowania na wypracowanie modelu kształcenia nauczycieli wraz z opisem programu ich kształcenia. Jedną z istotnych postulowanych zmian było nadanie uprawnień do kształcenia nauczycieli tylko tym uczelniom, które prowadzą edukacyjne badania naukowe oraz korzystają z najnowszych zdobyczy nauki w zakresie kształcenia nauczycieli i edukacji uczniów. Postulat ten nie został uwzględniony w nowym projekcie rozporządzenia w sprawie standardów kształcenia nauczycieli. Drugim nieuwzględnionym postulatem środowiska akademickiego jest wprowadzenie personalizacji procesu kształcenia nauczycieli z elementami tutoringu. Nadal zatem diagnozowanie mocnych i słabych stron studentów jako przyszłych nauczycieli i wspomaganie studentów w planowaniu i realizacji zadań o charakterze samorozwojowym, a w konsekwencji dokonywanie ewaluacji w kontekście predyspozycji do zawodu nauczyciela i budowanie profesjonalizmu kompetencyjnego przyszłych nauczycieli w oparciu o analizy indywidualnych przypadków nie będzie możliwe w ramach standardu.

Zaniepokojenie środowiska budzi przewidywany bardzo krótki termin wdrożenia rozporządzenia, bowiem projekt zawiera dużo nieścisłości i wymaga w wielu miejscach doprecyzowania. Wprowadzenie standardu do programu studiów powoduje ponadto konieczność wprowadzenia na poziomie uczelni nowych przepisów wykonawczych, co w sposób znaczący skróci okres przeznaczony na przeprojektowanie programów studiów (a do 20 maja przewidziano konsultacje społeczne). W sytuacji dwuletnich dyskusji trwających nad wypracowaniem środowiskowego wzoru kształcenia nauczycieli niezrozumienie budzi zapis: „Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.”, czyli wprowadzenia rozporządzenia w życie z dniem 1 października 2019 r.

Niezrozumiałe jest dla nas odejście od zapowiadanych na licznych spotkaniach i debatach odbywających się w ramach Narodowego Kongresu Nauki zaostrzenia kryteriów (tym samym ograniczenia liczby uczelni) nadających uprawnienia uczelniom do prowadzenia kształcenia nauczycieli. „W kształceniu przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela w grupie zajęć B bierze udział co najmniej jedna osoba prowadząca badania naukowe w dyscyplinie naukowej pedagogika lub psychologia.” Jest to stwierdzenie nie tyle zaskakujące, co budzące ogromny niepokój środowiska, nie koreluje ono bowiem w najmniejszym stopniu z gloszoną powszechnie próbą zapewnienia najwyższych standardów jakości w kształceniu przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela, nie wspominając o deprecjacji

samych studiów nauczycielskich w odniesieniu do innych zawodów i pogłębiającego się tym samym obniżania prestiżu zawodu nauczyciela.

W świetle takiego przepisu wystarczy jedna osoba wykazującą się dorobkiem naukowym w zakresie jednej z dyscyplin, pedagogiki lub psychologii, a uczelnia będzie mogła prowadzić kształcenie nauczycieli. W uczelniach o obniżonym poziomie etyki pracy zawodowej proceder ten będzie nadużywany, prowadząc do znacznego obniżenia poziomu kształcenia. Stan taki będzie powodował brak możliwości uwzględniania w programach studiów treści odnoszących się do najnowszych osiągnięć i badań w zakresie obydwu ww. dyscyplin.

Środowisko wielokrotnie wyrażało postulat konieczności wprowadzenia bardziej rygorystycznych zapisów m.in. w formie stanowiska swoich przedstawicieli w roboczych zespołach ministerialnych (i nie tylko), pracujących nad wypracowaniem środowiskowego projektu standardów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela. Podobnie rzecz się przedstawia w przypadku pedagogiki specjalnej, a zadziwia fakt, że nie dotyczy to przypadku pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej.

Określenie tak niskiego, wymaganego pułapu kadrowego może zachęcać do organizowania kształcenia nauczycieli z wykorzystaniem osób niemających odpowiednich kompetencji zawodowych lub naukowych.

Podobnie rzecz przedstawia się w odniesieniu do kadry merytorycznie przygotowującej do prowadzenia przedmiotu lub grupy zajęć w kształceniu przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela: „...do prowadzenia przedmiotu lub grupy zajęć w kształceniu przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela, w grupie zajęć A1, A2 i A3 bierze udział co najmniej jedna osoba prowadząca badania naukowe w dyscyplinie naukowej lub artystycznej odpowiadającej przedmiotowi nauczania lub prowadzonym zajęciom”. Jest to równie niepokojące z uwagi na brak możliwości włączenia do programu studiów najnowszych osiągnięć i wyników badań w zakresie dyscyplin, do których będzie odnosić się podstawa programowa przedmiotu. Jest to niepokojące zwłaszcza w przypadku prowadzenia studiów podyplomowych będących poza kontrolą.

Zaskakuje organizacja i tryb prowadzenie studiów podyplomowych, a szczególnie pozostawienie ich poza kontrolą jakiegokolwiek oceny eksperckiej. Podstawowym wymogiem, jakie zgłaszało środowisko, jest konieczność wprowadzenia przepisu, że jednostki prowadzące studia podyplomowe posiadają uprawnienia do prowadzenia studiów na poziomie I i II stopnia lub jednolitych magisterskich w zakresie odpowiadającym dyscyplinom i podstawie programowej przedmiotów/grupy zajęć, do których słuchacz nabywa prawa do ich prowadzenia w szkole podstawowej i/lub ponadpodstawowej (szerzej na temat studiów podyplomowych w uwagach szczegółowych). Proponowane zapisy w projekcie rozporządzenia pozostają w sprzeczności z zapisem ustawy (art. 68.3.4), gdzie mowa jest o „konieczności zapewnienia wysokiej jakości kształcenia”.

Niezrozumiałe jest pominięcie grupy pedagogów szkolnych podejmujących pracę m.in. w ośrodkach, placówkach oświatowych i szkolnictwie zintegrowanym (poza szkolnictwem specjalnym regulowanym odrębnym standardem) w zakresie pracy z dziećmi, młodzieżą oraz osobami dorosłymi. Sugeruje to tendencję zawłaszczania obszaru zadań dotąd przynależnego do pedagoga szkolnego przez psychologa nauczyciela studiującego na kierunku psychologia.

Nie uwzględniono również w przedstawionym projekcie rozporządzenia wymagań stawianych absolwentom kończącym kierunek pedagogika, np. pedagogika społeczno-opiekuńcza z pedagogiką szkolną. Analogiczna sytuacja ma miejsce w przypadku nauczyciela logopedy, którego całkowicie pominięto w załączniku nr 1, a jedynie powiązano go z kształceniem na kierunku pedagogika specjalna (załącznik nr 3), co sugeruje tendencję zawłaszczania zawodu logopedy przez pedagogikę specjalną.

Ogólnopolskie Porozumienie Środowiska Logopedycznego w sprawie Standardów Kształcenia Logopedów (OPŚLSKL) już w kwietniu 2019 r. zgłaszało do obydwu ministerstw (MEN, MNiSW) postulat „aby osoby mogące wykonywać zawód logopedy były kształcone wyłącznie na podstawie odrębnych studiów w zakresie logopedii – studiów I i II stopnia lub jednolitych pięcioletnich studiów magisterskich na kierunku logopedia o profilu praktycznym lub ogólnoakademickim”. Ponadto „...Tytuł logopedy oraz uprawnienia do wykonywania zawodu logopedy powinny być przyznawane tylko osobom, które ukończyły studia na kierunku logopedia”. Kształcenie to powinno być objęte odrębnym standardem przygotowującym do wykonywania zawodu logopedy – nauczyciela (w załączeniu pismo OPŚLSKL). Możliwość zdobycia wykształcenia w zakresie logopedii w ramach kształcenia na studiach podyplomowych powinno odbywać się wyłącznie po studiach lingwistycznych, psychologicznych, pedagogicznych, medycznych.

Zaskakują regulacje dotyczące organizacji i prowadzenia studiów podyplomowych przygotowujących do prowadzenia drugiego przedmiotu lub nadających kwalifikacje nauczycielskie. W przypadku przygotowywania na studiach podyplomowych do prowadzenia drugiego przedmiotu lub zajęć nie wskazano konieczności prowadzenia przez uczelnię kształcenia kierunkowego (odpowiadającego podstawie programowej przedmiotu/grupy zajęć) wraz z prowadzonymi w jego zakresie badaniami naukowymi). Jest jedynie wzmianka, że „kształcenie może być prowadzone na studiach podyplomowych w zakresie...”. Nie jest to jednoznaczne z koniecznością prowadzenia studiów I i II stopnia lub jednolitych magisterskich na kierunku zgodnym z podstawą programową przedmiotu nauczanego lub prowadzonych zajęć.

Podobnie rzecz przedstawia się w odniesieniu do prowadzenia studiów podyplomowych nadających kwalifikacje nauczycielskie, gdzie i w tym przypadku nie ma wskazania obowiązku, aby uczelnia prowadziła studia na kierunku pedagogika (studia I i II stopnia) oraz badania naukowe w zakresie pedagogiki i psychologii. Bez takiego przepisu studia podyplomowe nadal będą mogli prowadzić wszyscy, co nie gwarantuje prawidłowo realizowanych treści. To kolejny krok to obniżenia jakości kształcenia, a nie próba podjęcia walki z nadużyciami, jakie miały miejsce dotąd w tym obszarze. Jest to usankcjonowanie istniejących patologii. Środowisko postulowało o objęcie studiów podyplomowych koniecznością oceny programowej ze strony PKA, tak jak ma to miejsce w przypadku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Z powodu braku takich przepisów w ustawie oraz innych aktach prawnych proponowany przepis jest kolejnym krokiem wstecz, generującym nadużycia i niemającym w najmniejszym stopniu związku z zachowaniem najwyższych standardów w zakresie jakości kształcenia. W sytuacji gdy kształcenie na studiach podyplomowych nie podlega ocenie PKA, tym bardziej należy stworzyć takie regulacje, które będą w znacznym stopniu eliminowały zjawiska patologiczne.

W sposób nie do końca jednoznaczny może być interpretowany przepis o wymaganiu przy kwalifikacjach nauczycielskich stopnia magistra lub magistra inżyniera, który brzmi: „...studia są prowadzone jako studia pierwszego i drugiego stopnia lub jako jednolite magisterskie...”, a tym samym może budzić wątpliwości ze względu na brak podkreślenia, że kwalifikacje nauczycielskie może zdobyć osoba wyłącznie z tytułem magistra.

Ponadto nie wskazano, że w przypadku prowadzenia kształcenia wg modelu 3+2 (licencjat + magister) na kierunkach z prowadzoną specjalnością nauczycielską kształcenie to musi odbywać się w ramach tego samego kierunku (np. historia 3 lata + historia 2 lata).

Standardy kształcenia nauczycieli są dokumentem długo wyczekiwanym przez uprawnione do takiego kształcenia podmioty. Opiniowany dokument nie odpowiada jednak wymaganiom wprowadzonych reform. Przedłożony do zaopiniowania projekt jest niekompletny i wymaga dopracowania. Konieczne jest uzupełnienie najważniejszych braków w porozumieniu z liderami kształcenia nauczycieli z wiodących ośrodków uniwersyteckich w Polsce.

W załączeniu przekazujemy szczegółowe uwagi (w osobnych plikach) uczelni wchodzących w skład Konferencji Rektorów Uczelni Pedagogicznych:

- Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie,
 - Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach,
 - Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie,
- a także stanowisko Ogólnopolskiego Porozumienia Środowiska Logopedycznego w sprawie Standardów Kształcenia Logopedów.

**Uniwersytet Pedagogiczny
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie**

Uwagi szczegółowe

**dot. projektu Rozporządzenia Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie
standardów kształcenia przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela**

W zapisie brak jest informacji, że uprawnienia do prowadzenia studiów podyplomowych mają wyłącznie te uczelnie, które prowadzą kierunek na studiach I i II stopnia lub jednolitych magisterskich, odpowiadający podstawie programowej prowadzonego przedmiotu lub grupy zajęć oraz prowadzą badania naukowe w zakresie pedagogiki i psychologii.

Ustawa art. 163 – wymienia podmioty wyłącznie uprawnione do prowadzenia studiów podyplomowych „**uczelnie, instytuty badawcze, instytuty PAN**” bez podkreślenia konieczności prowadzenia przez jednostki kierunku studiów oraz brak informacji o konieczności prowadzenia niezbędnych badań w zakresie pedagogiki i psychologii, czy kształcenia kierunkowego w przypadku przygotowania do prowadzenia drugiego przedmiotu lub grupy zajęć.

W odniesieniu do prowadzenia studiów nadających kwalifikacje nauczycielskie, gdzie i w tym przypadku nie ma wskazania obowiązku, aby uczelnia prowadziła studia na kierunku pedagogika (studia I i II stopnia) oraz badania naukowe w zakresie pedagogiki i psychologii. Bez takiego zapisu studia podyplomowe nadal będą mogli prowadzić wszyscy, a to nie jest gwarantem prawidłowo realizowanych treści. To kolejny krok to obniżenia jakości kształcenia, a nie próba podjęcia walki z nadużyciami jakie miały miejsce dotąd w tym obszarze. Środowisko postulowało o objęcie studiów podyplomowych koniecznością oceny programowej ze strony PKA, tak jak ma to miejsce w przypadku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. W sytuacji, gdy kształcenie na studiach podyplomowych nie podlega ocenie PKA tym bardziej należy stworzyć takie zapisy.

W sposób nie do końca jednoznaczny może być interpretowany zapis o wymaganiu przy kwalifikacjach nauczycielskich stopnia magistra lub magistra inżyniera, który brzmi: „...**studia są prowadzone jako studia pierwszego i drugiego stopnia lub jako jednolite magisterskie...**”, a tym samym może budzić wątpliwości ze względu na brak podkreślenia, że kwalifikacje nauczycielskie może zdobyć osoba wyłącznie z tytułem magistra(!).

Ponadto nie wskazano, że w przypadku prowadzenia kształcenia wg modelu 3+2 (licencjat + magisterskie) na kierunkach z prowadzoną specjalnością nauczycielską kształcenie to musi odbywać się w ramach tego samego kierunku (np. historia 3 lata + historia 2 lata).

Ponadto niepokoi brak w projekcie rozporządzenia odniesienia do **poziomu językowego nauczycieli w zakresie nauczanych języków obcych**. W standardzie obowiązującym w chwili obecnej mamy odniesienie do poziomu C1 dla kierunku (filologia) i B2+ dla dodatkowych języków obcych.

Poza tym nie dysponujemy narzędziami do rozróżnienia poziomu znajomości języka na poziomie B2 nauczyciela-praktykanta od poziomu znajomości języka na poziomie B2 ucznia.

W projekcie zrezygnowano ze wskazania minimalnej liczby godzin w przypadku przygotowania merytorycznego do nauczania kolejnego przedmiotu lub prowadzenia grupy zajęć – zgodnie z efektami uczenia się określonymi w programie studiów, co może generować niepożądane zjawiska wpływające na obniżenie jakości prowadzonych studiów.

W przygotowaniu psychologiczno-pedagogicznym nie zwrócono uwagi na przygotowanie w zakresie problematyki ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, z którymi ma do czynienia każdy nauczyciel.

Należałoby wskazać minimalną liczbę godzin przeznaczoną bezwzględnie na realizację podstaw

Przy **dydaktyce przedmiotu** nauczania lub zajęć wskazano 150 h - w sytuacji wskazania szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej. Sugerujemy, aby jednak wskazać oddzielnie liczbę do realizacji na każdy ze wskazanych poziomów.

Ponadto niepokoi również fakt obniżenia liczby godzin (o 30 h ze 180 wg dotychczas obowiązującego standardu). Nie są to działania świadczące o wzmocnieniu jakościowym kształcenia w zakresie dydaktyki przedmiotu.

W przypadku praktyk zawodowych budzi wątpliwości radykalne obniżenie liczby godzin.

Nieuzasadnione naszym zdaniem jest różnicowanie liczby godzin wskazanych przy „Dydaktyce przedmiotu nauczania lub zajęć”. Należałoby wskazać w obydwu przypadkach taką samą liczbę godzin dydaktycznych przeznaczoną na nauczania kolejnego przedmiotu lub zajęć **(E.1./E.2)**

Dysponujemy również szczegółowymi propozycjami zmian w standardach kształcenia nauczycieli w odniesieniu do efektów kształcenia i ich weryfikacji, które możemy przedłożyć w miarę potrzeby.

Załączamy projekt „*Standardy kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela pedagoga przedszkoli, szkół i placówek ogólnodostępnych w zakresie pracy z dziećmi, młodzieżą, osobami dorosłymi i starszymi (w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnym)*”, gdyż

brak uwzględnienia sylwetki nauczyciela-pedagoga jest istotnym brakiem w obecnym projekcie standardów.

Projekt:

**STANDARDY KSZTAŁCENIA PRZYGOTOWUJĄCEGO DO WYKONYWANIA ZAWODU
NAUCZYCIELA PEDAGOGA PRZEDSZKOLI, SZKÓŁ I PLACÓWEK
OGÓLNODOSTĘPNYCH W ZAKRESIE PRACY
Z DZIEĆMI, MŁODZIEŻĄ, OSOBAMI DOROSŁYMI I STARSZYMI (W TYM ZE
SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI)**

I. SPOSÓB ORGANIZACJI KSZTAŁCENIA

1. WYMAGANIA OGÓLNE

- 1.1. Standard ma zastosowanie do kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela pedagoga przedszkoli , szkół i placówek ogólnodostępnych w obszarze pracy z młodzieżą, osobami dorosłymi i starszymi (w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi):
- 1) w zakresie studiów pierwszego stopnia:
 - a) pedagogika społeczno-opiekuńcza z pedagogiką szkolną
 - b) promocja zdrowia i profilaktyka uzależnień ,
 - 2) w zakresie studiów drugiego stopnia:
 - a) pedagogika społeczno-opiekuńcza z terapią pedagogiczną,
 - b) doradztwo zawodowe,
 - c) resocjalizacja i penitencjarystyka
 - d) edukacja dorosłych z coachingiem

– zwanego dalej „zawodem nauczyciela”.
12. Kształcenie, o którym mowa w ust. 1.1 pkt 1 i 2, jest prowadzone na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku pedagogika.
13. Stacjonarne pierwszego stopnia na kierunku pedagogika trwają nie krócej niż sześć semestrów, studia drugiego stopnia na kierunku pedagogika trwają nie krócej niż 4 semestry.

14. Liczba godzin zajęć, w tym praktyk zawodowych, na kierunku pedagogika nie może być mniejsza niż 1620 na pierwszym stopniu, a w przypadku drugiego stopnia nie mniej niż 1020.
- 1.5. Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na kierunku pedagogika nie może być mniejsza niż 180 na studiach pierwszego stopnia, a w przypadku studiów drugiego stopnia nie mniej niż 120.
15. Kierunek pedagogika jest przyporządkowany do dyscypliny naukowej pedagogika, jako dyscypliny wiodącej.
16. Studia niestacjonarne mogą trwać dłużej niż studia stacjonarne.
17. Kształcenie, o którym mowa w ust. 1.1, może być prowadzone również na studiach podyplomowych.
18. Studia podyplomowe trwają co najmniej 3 semestry.
19. Liczbę semestrów, profil studiów, liczbę punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów, liczbę godzin zajęć, w tym praktyk zawodowych, oraz dyscypliny naukowe lub artystyczne, do których jest przyporządkowany kierunek ze wskazaniem dyscypliny wiodącej określa program studiów.

2. ZAJĘCIA I GRUPY ZAJĘĆ

- 2.1. Proces kształcenia jest realizowany w postaci zajęć lub grup zajęć przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela.
- 2.2. W przypadku studiów o profilu:
 - 1) ogólnoakademickim – program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć, związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie naukowej, do której przyporządkowano kierunek, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów i uwzględnia udział studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności;
 - 2) praktycznym – program studiów obejmuje zajęcia lub grupy zajęć kształtujące umiejętności praktyczne, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów.
- 2.3 Kształcenie na studiach przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela obejmuje przygotowanie merytoryczne i przygotowanie pedagogiczne. Przygotowanie pedagogiczne

obejmuje przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne i przygotowanie dydaktyczne.

2.4 Kształcenie na studiach podyplomowych w zakresie pedagogiki, przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela może być prowadzone dla osób, które:

- 1) posiadają kwalifikacje do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć, a nie posiadają przygotowania w zakresie pedagogiki lub
- 2) posiadają przygotowanie w zakresie pedagogiki i chcą uzyskać przygotowanie w dodatkowym zakresie pedagogiki lub
- 3) nie posiadają przygotowania pedagogicznego

2.5. W przypadku osób, o których mowa w ust. 2.4 pkt 1, kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela w zakresie nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć w szkołach ogólnodostępnych jest realizowane w grupach zajęć:

- 1) C – zajęcia C.1-C.7;
- 2) D – zajęcia D.1-D.3

2.6. W przypadku osób, o których mowa w ust. 2.5 pkt 2, kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela w dodatkowym zakresie pedagogiki jest realizowane w grupie zajęć D – zajęcia D.1- D.3.

2.7. W przypadku osób, o których mowa w ust. 2.5 pkt 3, kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela w dodatkowym zakresie pedagogiki jest realizowane w grupie zajęć:

- 1) B – zajęcia B.1-B.3
- 2) C- zajęcia C.1-C.7
- 3) D- zajęcia D.1-D.3

3. MINIMALNA LICZBA GODZIN ZAJĘĆ ZORGANIZOWANYCH I PUNKTÓW ECTS

Grupy zajęć, w ramach których osiąga się szczególne efekty uczenia się	Zajęcia	Liczba godzin			Liczba punktów ECTS		
		studia 1 stopnia	studia 2 stopnia	studia podypłowe - mowe	studia 1 stopnia	studia 2 stopnia	studia podypłowe mowe
A. Kształcenie ogólne	A.1. Zajęcia w zakresie filozofii, nauk socjologicznych i innych dyscyplin naukowych w dziedzinach nauk humanistycznych i społecznych	60	30	—	4	2	—
B. Przygotowanie psychologiczne i pedagogiczne	B.1. Ogólne przygotowanie psychologiczne	60	30	90	4	2	6
	B.2. Ogólne przygotowanie pedagogiczne	60	30	90	4	2	6
	B.3. Praktyki zawodowe	30		30	2		2

C. Kształcenie kierunkowe	C.1. Przygotowanie merytoryczne – zgodne z efektami uczenia się określonymi w programie studiów dla kierunku pedagogika	300	180	180	12	8	20
	C.2. Przygotowanie psychologiczne do pracy z dziećmi, młodzieżą, osobami dorosłymi i starszymi	60	30	60	4	2	6
	C.3. Przygotowanie pedagogiczne do pracy z dziećmi, młodzieżą, osobami dorosłymi i starszymi	90	60	60	4	2	6
	C.4. Dydaktyka ogólna	60	30	30	4	2	2
	C.5. Diagnostyka w pedagogice	60	30	30	3	1	2
	C.6. Metodyka pracy opiekuńczo-wychowawczej	90	60	60	4	4	4
	C.7. Praktyka	60	60	60	4		4
D. Przygotowanie w zakresie realizowanej specjalności	D.1. Przygotowanie merytoryczne w zakresie realizowanej specjalności	300	180	240	12	8	12
	D.2. Przygotowanie dydaktyczno-metodyczne	150	90	150	10	8	10
	D.3. Praktyka	60	60	120	4	4	8
E. Wsparcie warsztatu pracy pedagoga	E.1. Emisja głosu	15		15	1		1
	E.2. Komunikacja interpersonalna i kultura języka	15	15		1	1	
	E.3. Pierwsza pomoc przedmedyczna	15			1		
	E.4. Technologie informacyjne	15	15		1	1	
E	F.1 Metodologia badań społecznych	60	60		4	4	
F Metodologia badań naukowych	F.2 Seminarium dyplomowe	60	60		4	4	

Program studiów i program studiów podyplomowych zapewniają osiągnięcie takich samych efektów uczenia się.

Przygotowanie pracy dyplomowej i przygotowanie się do egzaminu dyplomowego obejmuje 120 godzin zajęć i umożliwia uzyskanie 8 punktów ECTS.

Zajęcia z wychowania fizycznego są zajęciami obowiązkowymi na studiach stacjonarnych, prowadzonymi w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin. Zajęciom z wychowania fizycznego nie przypisuje się punktów ECTS.

Liczba punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, nie może być większa niż 25% liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów. Praktyki zawodowe nie mogą być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

4. PRAKTYKI ZAWODOWE

Praktyki zawodowe w grupie zajęć:

- 1) B – mają charakter obserwacyjny;
- 2) C – mają charakter asystencki i odbywają się w placówkach ogólnodostępnych;
- 3) D – mają charakter asystencko-pedagogiczny i obejmują samodzielne prowadzenie zajęć.

5. INFRASTRUKTURA NIEZBĘDNA DO PROWADZENIA KSZTAŁCENIA

Proces kształcenia odbywa się z wykorzystaniem infrastruktury pozwalającej na osiągnięcie efektów uczenia się.

Praktyki zawodowe odbywają się w ogólnodostępnych placówkach oświatowych, w których do zajmowania stanowiska nauczyciela są wymagane kwalifikacje określone w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2018 r. poz. 967 i 2245).

II. OSOBY PROWADZĄCE KSZTAŁCENIE

Kształcenie służące osiągnięciu efektów uczenia się jest prowadzone przez osoby posiadające

kompetencje zawodowe lub naukowe oraz doświadczenie w zakresie właściwym dla prowadzonych zajęć.

Kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela pedagoga w grupach zajęć B–D i F może być realizowane zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 roku, przez jednostkę badawczo-dydaktyczną, prowadzącą badania naukowe w zakresie dyscypliny pedagogika.

III. EFEKTY UCZENIA SIĘ

1. Ogólne efekty uczenia się

Po zakończeniu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela w pracy dziećmi, młodzieżą, osobami dorosłymi i starszymi (w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) absolwent ma:

1.1 Wiedzę

- a) psychologiczną i pedagogiczną pozwalającą na rozumienie procesów prawidłowego i zaburzonego rozwoju oraz procesów socjalizacji, wychowania i nauczania-uczenia się,
- b) o źródłach i miejscu pedagogiki w systemie nauk oraz jej przedmiotowym i metodologicznym powiązaniu z naukami humanistycznymi, społecznymi i medycznymi,
- c) na temat różnych subdyscyplin pedagogiki, obejmującą terminologię i teorie,
- d) dotyczącą koncepcji wychowania, kształcenia, opieki, wsparcia, profilaktyki uczniów/wychowanków oraz terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i rozumie różnorodne uwarunkowania tych procesów,
- e) z zakresu patologii społecznych, niedostosowania oraz resocjalizacji
- f) o projektowaniu i prowadzeniu badań w pedagogice, a w szczególności zna metody badań stosowanych w naukach humanistycznych i społecznych,
- g) na temat zasad i norm etycznych w edukacji, terapii i resocjalizacji,
- h) dotyczącą współczesnych podejść do problemów osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i wynikających z nich różnorodnych form edukacji uwzględniających indywidualne strategie nauczania-uczenia się,

- i) na temat systemu edukacji i prawa oświatowego,
- j) z zakresu interdyscyplinarnych modeli współpracy pedagogów z nauczycielami, specjalistami i rodzicami,
- k) merytoryczną i metodyczną niezbędną do prowadzenia zajęć (zgodnie z wybraną specjalnością),
- l) z zakresu kultury języka,
- ł) z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej,
- m) z zakresu pojęć i zasad związanych z ochroną własności intelektualnej i prawa autorskiego.

1.2 Umiejętności

- a) dotyczące wykorzystywania i integrowania wiedzy teoretycznej z zakresu pedagogiki oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizy problemów edukacyjnych, profilaktycznych, terapeutycznych, resocjalizacyjnych,
- b) rozpoznawania i interpretowania zjawisk społecznych — ukazujące ich powiązanie z różnymi obszarami pedagogiki i innych nauk społecznych oraz humanistycznych i medycznych,
- c) badawcze pozwalające na: rozróżnianie orientacji w metodologii badań pedagogicznych, formułowanie problemów badawczych, dobór adekwatnych metod, technik oraz konstruowanie narzędzi badawczych, opracowywanie, prezentowanie i interpretowanie wyników badań, wyciąganie wniosków, wskazywanie kierunków dalszych badań, w obrębie wybranej subdyscypliny pedagogiki,
- d) pogłębionego diagnozowania złożonych problemów edukacyjnych, terapeutycznych, profilaktycznych i resocjalizacyjnych oraz projektowania zajęć adekwatnych do potrzeb uczniów/wychowanków i ewaluacji efektów podejmowanych działań
- e) prowadzenia zajęć indywidualnych i grupowych z dostosowaniem treści i metod do potrzeb i możliwości uczniów/wychowanków (w tym osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi),
- f) opracowania i wdrażania efektywnych programów zwiększających umiejętności poznawcze (w tym techniki uczenia się) oraz kompetencje społeczne (w tym integracyjne) uczniów/wychowanków (włączając osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi),

- g) pracy w zespole (pełniąc różne role), podejmowania i wyznaczania zadań, współpracy z innymi nauczycielami, specjalistami i rodzicami uczniów,
- h) analizowania własnych działań dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych, profilaktycznych, terapeutycznych i resocjalizacyjnych; wskazywania obszarów wymagających modyfikacji i wdrażania działań innowacyjnych,
- i) doskonalenia własnego warsztatu pracy poprzez podejmowanie działań samokształceniowych,
- j) efektywnego korzystania z głosu,
- k) komunikowania się w sposób spełniający wymagania norm językowych,
- l) udzielania pierwszej pomocy w nagłych przypadkach.

1.3 Kompetencje społeczne

- a) wrażliwość na problemy z obszaru pedagogiki, gotowość do komunikowania się i współpracy z otoczeniem, oraz do aktywnego uczestnictwa w grupach i organizacjach realizujących działania wychowawcze, opiekuńcze, profilaktyczne, terapeutyczne i resocjalizacyjne,
- b) odpowiedzialność za własne przygotowanie do pracy, podejmowane decyzje i prowadzone działania oraz ich skutki, przestrzeganie zasad prawa i etyki zawodowej pedagoga,
- d) gotowość do podejmowania wyzwań zawodowych, wykazywanie aktywności i wytrwałością w realizacji indywidualnych i zespołowych zadań zawodowych wynikających z roli nauczyciela,
- e) profesjonalizm i refleksyjność w zawodzie,
- f) wrażliwość i tolerancja na odmienność w funkcjonowaniu ucznia/wychowanka,
- g) poszanowanie kultury języka,

2. Szczegółowe efekty uczenia się

Treści realizowane w ramach przygotowania nauczycieli pedagogów do pracy z dziećmi, młodzieżą, osobami dorosłymi i starszymi (w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi)

2.1 Kształcenie ogólne. Treści zajęć z zakresu kształcenia ogólnego obejmują kształcenie w zakresie filozofii, nauk socjologicznych, medycznych i innych dyscyplin w obszarze nauk humanistycznych i społecznych.

2.2 Przygotowanie w zakresie treści psychologiczno-pedagogicznych

2.2.1 Ogólne przygotowanie w zakresie psychologii

Podstawowe pojęcia psychologii. Procesy poznawcze: spostrzeganie, odbiór i przetwarzanie informacji, mowa, myślenie i rozumowanie, uczenie się i pamięć, uwaga. Emocje i motywacja w procesach regulacji zachowania. Zdolności i uzdolnienia.

Rozwój fizyczny i psychiczny (poznawczy, emocjonalny, społeczny). Modele rozwoju. Biologiczne i społeczne czynniki rozwoju. Fazy rozwoju. Rozwój wybranych funkcji psychicznych. Rozwój i kształtowanie osobowości. Rozwój, a wychowanie.

Teorie i struktura osobowości. Psychologia różnic indywidualnych – różnice w zakresie inteligencji, temperamentu i stylu poznawczego.

Poznanie i spostrzeganie społeczne. Postawy, stereotypy, uprzedzenia. Zachowania społeczne i ich uwarunkowania. Sytuacja interpersonalna. Empatia. Zachowania asertywne, agresywne i uległe. Stres i radzenie sobie z nim. Porozumiewanie się ludzi w instytucjach. Reguły współdziałania.

Psychologiczne koncepcje człowieka a interpretacja zachowań ucznia/wychowanka w różnych sytuacjach. Kontekst psychologiczny projektowania procesów edukacyjnych.

Komunikacja ucznia i nauczyciela. Procesy komunikowania się. Komunikacja werbalna i niewerbalna. Bariery komunikacyjne. Style komunikowania się uczniów/wychowanków i nauczycieli. Aktywne słuchanie i efektywne nadawanie. Emocje w komunikacji. Asertywność i empatia w komunikacji. Porozumiewanie się w sytuacjach konfliktowych i mediacja. Media i ich wpływ na zmiany współczesnej komunikacji.

Poznawanie uczniów. Techniki poznawania uczniów/wychowanków i ich funkcjonowania w klasie/grupie wychowawczej. Kwestie etyczne poznawania ucznia/wychowanka. Trudności i niepowodzenia szkolne. Rozpoznanie sytuacji kryzysowych.

Pojęcie normy i patologii. Zaburzenia rozwojowe i zaburzenia zachowania, zaburzenia emocjonalne, osobowości. Patologie społeczne, a w szczególności Agresja i przemoc (w tym agresja elektroniczna). Uzależnienia. Problemy zdrowotne ucznia/wychowanka i ich konsekwencje.

Sylwetka rozwojowa ucznia/wychowanka. Charakterystyka okresów rozwojowych w biegu życia. Procesy rozwoju fizycznego, motorycznego, poznawczego (myślenie, mowa, spostrzeganie, uwaga, pamięć) oraz społeczno-emocjonalnego. Kształtowanie się lateralizacji. Zmiany fizyczne i psychiczne w okresie dojrzewania. Dorosłość. Identyfikacja z nowymi rolami społecznymi w dorosłości i starości. Kształtowanie się stylu życia.

2.2.2 Ogólne przygotowanie w zakresie pedagogiki

Pedagogika, jako dyscyplina naukowa. Umiejscowienie pedagogiki wśród nauk społecznych i humanistycznych. Interdyscyplinarność pedagogiki. Pedagogika, jako dyscyplina naukowa. Subdyscypliny pedagogiki. Paradygmaty pedagogiczne. Podstawowe pojęcia pedagogiczne: wychowanie, kształcenie, opieka, edukacja, samowychowanie i samokształcenie.

Podstawowe teorie pedagogiczne. Teorie, nurty i kierunki pedagogiczne. Konteksty normatywne, personalistyczne i społeczne w pedagogice. Pedagogika autorytarna i nieautorytarna. Emancypacja i krytyczność w naukach o wychowaniu. Antypedagogika.

Uwarunkowania edukacji. Polityka edukacyjna i ekonomia, kultura, zmiany i wyzwania edukacyjne XXI wieku.

Wychowanie a rozwój. Funkcje wychowania. Proces wychowania, jego struktura, właściwości, dynamika. Przymus i swoboda w wychowaniu. Wychowanie, jako wspomaganie rozwoju na wszystkich jego etapach. Podmiotowość i dialog w wychowaniu. Podstawowe środowiska społeczne: rodzina, grupa rówieśnicza, szkoła, środowisko lokalne, miejsce pracy. Style wychowania i postawy wychowawcze. Konteksty wychowania. Źródła i przejawy kryzysu współczesnego wychowania.

Planowanie pracy pedagogicznej. Cele, formy, metody i środki kształcenia, wychowania i opieki. Projektowanie pracy pedagogicznej. Ukryty program edukacyjny.

Formy aktywności ucznia/wychowanka. Nauka, zabawa, praca. Rozwój zainteresowań. Poszerzanie autonomii i samodzielności. Uspołecznienie, kontakty społeczne (w tym rówieśnicze), pozycja społeczna w grupie, konflikty. Rola osób znaczących i autorytetów. Kryzys autorytetu. Zagrożenia: kryzysy, agresja, przemoc, uzależnienia i grupy nieformalne.

Zawód nauczyciela. Role zawodowe nauczyciela. Postawa i warsztat pracy nauczyciela oraz jego rozwój zawodowy. Etyka w zawodzie i odpowiedzialność prawna nauczyciela. Wypalenie zawodowe i choroby związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela – przyczyny, symptomy, profilaktyka.

2.2.3 Praktyka

W trakcie praktyki następuje kształtowanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych nauczyciela pedagoga w wyniku:

- a) zapoznania się ze specyfiką przedszkola, szkoły lub placówki, w której praktyka jest odbywana; w szczególności poznanie zadań opiekuńczo-wychowawczych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji,
- b) obserwowania funkcjonowania ucznia i nauczyciela w życiu szkoły lub innej placówki,
- c) współdziałania z opiekunem praktyk w podejmowaniu działań i prowadzeniu zajęć opiekuńczo-wychowawczych,
- d) analizy i interpretacji zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych wraz z prowadzeniem dokumentacji praktyki.

Praktyka ma charakter obserwacyjny.

2.3 Kształcenie kierunkowe

2.3.1 Przygotowanie merytoryczne

Treść przygotowania merytorycznego dla kierunku pedagogika określa uczelnia realizująca proces kształcenia.

2.3.2 Przygotowanie psychologiczne do pracy z dziećmi, młodzieżą, osobami dorosłymi i starszymi

Psychologia rozwojowa dzieci, młodzieży, osób dorosłych i starszych. Środowisko rozwoju – struktura i konsekwencje. Czynniki zakłócające proces rozwoju. Konsekwencje niepunktualności wydarzeń życiowych. Mechanizm adaptacji i trudności przystosowawcze. Zaburzenia i opóźnienia rozwojowe. Wyzwania rozwojowe. Koncepcje jakości życia i dobrostanu. Diagnoza rozwojowa i funkcjonalna dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka. Wsparcie w okresie dorastania. Kryzysy rozwojowe w dorosłości i starości. Zaburzenia

funkcjonowania człowieka dorosłego.

Psychologia uczenia się dzieci, młodzieży, osób dorosłych i starszych. Proces uczenia się, a specjalne potrzeby edukacyjne. Motywacja do uczenia się i osiągnięć – uwarunkowania i konsekwencje. Powodzenia i niepowodzenia szkolne – przyczyny i skutki. Koncepcja zrównoważonego rozwoju. Specjalne potrzeby edukacyjne a sytuacja szkolna ucznia. Specjalne potrzeby edukacyjne a proces nauczania – psychologiczne mechanizmy przebiegu i oceny efektów. Sposoby identyfikacji uzdolnień ucznia. Pomoc psychologiczna uczniowi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnym. Wspomaganie osób pracujących z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Szanse i ograniczenia w uczeniu się w późniejszych etapach dorosłości.

Psychologia wychowawcza i psychoprofilaktyka. Aspekty procesu wychowawczego a wyzwania rozwojowe dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Psychologiczne wymiary interakcji wychowawczej oraz strategii oddziaływań wychowawczych. Wychowanie do wartości i odpowiedzialności. Kształtowanie postaw prospołecznych. Kompetencje emocjonalno-społeczne: rozwój, zakłócenia, diagnoza, warunki i możliwości kształtowania. Źródła niedostosowania społecznego, diagnoza jego ryzyka. Psychologiczne konsekwencje zaniedbań środowiskowych. Trudności wychowawcze i adaptacyjne wynikające ze zmiany środowiska życia. Założenia profilaktyki uniwersalnej i selektywnej. Psychologia rodziny. Postawy i style wychowawcze.

Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży. Pojęcie normy, normalności i zdrowia. Zaburzenia zdrowia psychicznego w okresie dzieciństwa i dorastania. Specyfika zaburzeń okresu dzieciństwa i adolescencji (w tym emocjonalnych, behawioralnych). Całościowe zaburzenia rozwoju. Uwarunkowania problemów klinicznych w rozwoju dzieci i młodzieży. Stres i sytuacja kryzysowa oraz sposoby radzenia sobie z nimi. Psychologiczne następstwa doświadczeń traumatycznych (w tym choroby przewlekłe, niepełnosprawności) – negatywne i pozytywne. Psychologiczne aspekty zaburzeń komunikacji językowej. Psychologiczne metody diagnozy problemów związanych ze zdrowiem, chorobą i niepełnosprawnością. Formy pomocy psychologicznej w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych.

2.3.3 Przygotowanie pedagogiczne do pracy z dziećmi, młodzieżą, osobami dorosłymi i starszymi

Interdyscyplinarne problemy pedagogiki. Rozróżnienia terminologiczne i semantyczny zakres znaczeniowy pojęcia „interdyscyplinarność” Interdyscyplinarne wymiary wiedzy pedagogicznej. Pedagogika w procesie integracji wiedzy o wychowaniu. Interdyscyplinarność – wyzwanie i konieczność w pedagogice. Dialog interdyscyplinarny.

Subdyscypliny pedagogiki. Pedagogika ogólna, jako nauka, analizuje. Historyczne uwarunkowania rozwoju tej dyscypliny. Współczesne determinanty procesu wychowania. Problematyka edukacji permanentnej. Dydaktyka ogólna- istota i przebieg procesów nauczania- uczenia się. Wyzwania współczesnej dydaktyki. Teoria wychowania- treści, formy organizacyjne, zasady i metody wychowania. Pedeutologia- nauczyciel i jego rozwój zawodowy. Andragogika- problemy edukacyjne osób dorosłych. Geragogika – przygotowanie do starości i wsparcie edukacyjne w starości, uczenie się ze starości - dialog międzypokoleniowy

Prawne podstawy pracy nauczyciela pedagoga. Prawo oświatowe i prawo w oświacie. Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole- regulacje prawne..Współpraca nauczyciela pedagoga z sądem rodzinnym, policją. Procedura Niebieskiej Karty. Postępowanie w przypadku nieszczęśliwych wypadków- przepisy BHP w szkole i innych placówkach ogólnodostępnych.

Szkoła jako instytucja wychowawcza. Środowisko społeczne klasy i szkoły. Autokratyzm i demokracja w szkole. Ukryty program szkoły. Postawy nauczycieli i uczniów. Praca z grupą rówieśniczą. Tworzenie klimatu wychowawczego w klasie i w szkole. Metody wychowawcze i ich skuteczność. Umiejętności wychowawcze. Trudności wychowawcze. Konflikty w klasie i w rodzinie. Błędy wychowawcze. Granice i mierniki oddziaływań wychowawczych. Kryzys szkoły. Współpraca rodziny i szkoły. Współpraca szkoły ze środowiskiem. Ochrona zdrowia dziecka. Edukacja dla bezpieczeństwa — dbałość o bezpieczeństwo własne oraz innych.

Specyfika placówek opiekuńczo-wychowawczych. Rodzaje i struktura placówek opiekuńczo-wychowawczych w Polsce i UE. Funkcje, zadania placówek. Podstawy prawne funkcjonowania. Współczesne problemy wychowawcze i opiekuńcze: wielokulturowość wychowanków, adaptacja do warunków w placówkach. Współpraca placówek z rodzicami/ opiekunami/środowiskiem.

Środowiska życia osób dorosłych.

Specyfika uczenia się w dorosłości, Biograficzność, doświadczenie i refleksyjność, jako determinanty uczenia się w dorosłości. Formy wspierania rozwoju w dorosłości. Instytucjonalne wspomaganie rozwoju (edukacja pozaformalna) człowieka dorosłego, edukacja ustawiczna, doszktałcanie i doskonalenie zawodowe, instytucje „drugiej szansy”. Edukacja nieformalna, uczenie się sytuacyjne, rozwój duchowy, animacja społeczno-kulturalna.

System opieki i wsparcia osób starszych

Formy wsparcia w opiece zależnej, instytucje wspomagające rozwój w późnej dorosłości. Opiekun osób starszych, organizowanie środowiska kreującego rozwój w starości. Charakterystyka uczenia się w starości, konfrontacja z troskami egzystencjalnymi i formy wspomagania rozwoju duchowego. Metodyka pracy opiekuńczej i edukacyjnej z osobami starymi. Specyfika uczenia się w późnej dorosłości i realizacja potrzeb wczesnej starości.

2.3.4 Dydaktyka ogólna

Dydaktyka ogólna, jako nauka teoretyczna i empiryczna. Podział dydaktyki ogólnej na dydaktyki szczegółowe. Dydaktyka ogólna w kontekście porównawczym i interdyscyplinarnym. Koncepcje i systemy dydaktyczne kształcenia ogólnego. Zasady, metody, formy kształcenia ogólnego. Proces kształcenia z uwzględnieniem trudności związanych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Strategie pracy nauczyciela na lekcji. Cele kształcenia ogólnego, taksonomia celów, operacjonalizacja celów. Ewaluacja i efektywność w kształceniu. Kontrola i ocena szkolna. Organizowanie procesu kształcenia uczniów/wychowanków (w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi). Podstawa kształcenia ogólnego. Programy kształcenia. Różnice w uczeniu się na różnych etapach rozwojowych człowieka.

2.3.5 Diagnostyka w pedagogice

Teoretyczne podstawy diagnozy. Model diagnozy kompleksowej i selekcyjnej ucznia/wychowanka w pedagogice. Specyfika diagnozy pedagogicznej człowieka dorosłego. Procedury diagnostyczne. Błędy w diagnozie. Interpretacja i praktyczne wykorzystanie diagnoz ucznia/wychowanka, osoby dorosłej i starszej. Orzecznictwo psychopedagogiczne.

2.3.6 Metodyka pracy opiekuńczo-wychowawczej

Praca opiekuńczo-wychowawcza w szkole i w placówkach dla dzieci i młodzieży. Zasady, metody i formy opieki oraz wychowania. Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych z uwzględnieniem problemów ich funkcjonowania. Programy profilaktyczne i wychowawcze placówek.

Praca społeczno-opiekuńcza z osobami dorosłymi i starszymi. Potrzeby osób dorosłych i starszych w zakresie edukacji, aktywizacji społecznej oraz wsparcia. Zasady, metody i formy pracy z dorosłymi i starszymi. Instytucjonalne i pozainstytucjonalne formy opieki i wsparcia osób dorosłych i starszych. Projekty i programy ukierunkowane na realizację potrzeb osób starszych. Organizacja

środowiska pomyślnego starzenia się.

Specjalne potrzeby edukacyjne uczniów/wychowanków. Uczeń/wychowanek ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w placówce ogólnodostępnej. Rozpoznanie specjalnych potrzeb edukacyjnych w kontekście możliwości ucznia/wychowanka i specyfiki pracy instytucji. Formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów/wychowanków z: zagrożeniem niedostosowaniem społecznym i niedostosowanych społecznie, zaburzeniami emocji i zachowania, specyficznymi trudnościami w uczeniu się, deficytami kompetencji i zaburzeń sprawności językowych, chorobą przewlekłą, niepowodzeniami edukacyjnymi, trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, zaniedbaniem środowiskowym, szczególnymi uzdolnieniami oraz w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej. Specyfika pracy z uczniem/wychowankiem z niepełnosprawnością w warunkach placówki ogólnodostępnej. Projektowanie i realizowanie pracy z uczniem/wychowankiem. Współpraca z nauczycielami, wychowawcami, rodzicami i innymi specjalistami. Poradnictwo edukacyjne. Specjalne potrzeby edukacyjne osób starych, przewlekle chorych, w opiece zależnej.

Praca z rodziną ucznia/wychowanka. Zmiany strukturalne współczesnej rodziny. Postawy rodzicielskie, style wychowania, błędy wychowawcze. Kryzysy w rodzinie. Doskonalenie umiejętności wychowawczych rodziców/opiekunów.

Środowisko rodzinne osób dorosłych i starszych. Dynamika zmian środowiska rodzinnego. Sytuacje graniczne w rodzinie. Formy wsparcia rodziny. Relacje międzypokoleniowe i dialog międzygeneracyjny. Nowe role społeczne i rodzinne osób starych. Organizacja czasu wolnego osób niepracujących. Kryzysy życiowe w dorosłości, relacje rodzinne i samotność w starości.

2.3.7 Praktyka

Zapoznanie się ze specyfiką pracy opiekuńczo-wychowawczej w szkole i innych placówkach. Konfrontowanie nabywanej wiedzy psychologiczno-pedagogicznej z rzeczywistością pedagogiczną w działaniu praktycznym. Asystencki charakter praktyki.

2.4. Przygotowanie w zakresie realizowanej specjalności

Spoleczno-opiekuńcza z pedagogiką szkolną

Przygotowanie merytoryczne w zakresie:

- prawa rodzinnego i opiekuńczego, aktów prawnych regulujących działalność w zakresie polityki społecznej i oświatowej oraz prawnych podstaw funkcjonowania instytucji oświatowych i instytucji działających na rzecz praw człowieka,
- różnych środowisk społecznych i procesów w nich zachodzących (w tym wiedzę z zakresu teorii i kultury szkoły),
- diagnozy pedagogicznej, terapii pedagogicznej, interwencji kryzysowej oraz metod i form pracy dla nich charakterystycznych (w odniesieniu do dzieci, młodzieży, osób dorosłych, rodzin, w tym o specjalnych potrzebach),
- form, metod i technik pracy społeczno – opiekuńczej z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi (w tym o specjalnych potrzebach), a także z zakresu pracy z rodziną (w tym wielopropblemową), oraz pracy pedagoga szkolnego,
- profesjonalnej działalności, funkcji i zadań instytucji wspierających działalność opiekuńczą, wychowawczą, dydaktyczną, profilaktyczną i interwencyjną placówek opiekuńczych i instytucji oświatowych.
- metodologii nauk pedagogicznych oraz zna zasady i normy postępowania badawczego.
- higieny i emisji głosu,
- biomedycyny i pierwszej pomocy przedmedycznej,
- samokształcenia i autoewaluacji oraz możliwości wykorzystania IT w pracy zawodowej i planowania własnego rozwoju.

Przygotowanie dydaktyczno-metodyczne w zakresie:

- samodzielnego prowadzenia diagnozy (w tym środowiskowych potrzeb, rozpoznawania sytuacji kryzysowych) korzystając z gotowych oraz samodzielnie skonstruowanych narzędzi diagnostycznych,

- planowania i projektowania edukacyjnych, terapeutycznych i profilaktycznych działań dobierając i stosując profesjonalne formy i metody pracy (indywidualne i grupowe w odniesieniu do dzieci, młodzieży i dorosłych) zarówno w odniesieniu do placówek opieki i wychowania, jak i oświatowych,
- opracowywania i realizacji planu pracy społeczno – opiekuńczej,
- pracy z rodziną i uczniem o specjalnych potrzebach oraz stosowania profesjonalnych form, metod i technik pracy (w tym z zakresu stymulacji rozwoju) z uwzględnieniem potrzeb podmiotów,
- motywowania i wspierania do samodzielnego działania rodzinę (w tym wieloproblemową), ucznia, nauczycieli oraz inne podmioty z którymi wchodzi w profesjonalne relacje.
- prowadzenia badań pedagogicznych w zakresie zjawisk edukacyjnych zgodnie z założeniami metodologicznymi oraz samodzielnego konstruowania i stosowania narzędzi badawczych oraz prezentowania wyników badań.
- prawidłowego dysponowania głosem oraz stosowania zasad higieny pracy głosem,
- posługiwania się metodami i technikami specyficznymi dla procesu samokształcenia i autoewaluacji, a także w zakresie stosowania IT w pracy zawodowej,
- inicjowania aktywności społecznej podopiecznych, nawiązywania relacji interpersonalne w różnych środowiskach społecznych oraz refleksyjnego wyznaczania celów swojego działania profesjonalnego, (ze szczególnym uwzględnieniem działań o charakterze profilaktycznym w placówkach opieki i wychowania, w szkole i poza nią). Jest otwarty na relacje z innymi, dzięki czemu budować właściwy klimat w kontakcie z każdym podmiotem oddziaływań (kontakt indywidualny i grupowy),
- odpowiedzialności za skutki postępowania diagnostycznego oraz inicjowanego i podejmowanego działania terapeutycznego, organizacyjno – metodycznego, badawczego odwołując się do reguł, zasad i norm etycznych.

Praktyka

Celem praktyki jest: (1) przygotowanie metodyczne do pracy w instytucjach realizujących funkcje edukacyjne i opiekuńczo- wychowawcze ze szczególnym uwzględnieniem szkoły, jako instytucji spełniającej funkcje - dydaktyczną, wychowawczą, opiekuńczą, diagnostyczną, terapeutyczną, doradczą, (2) poznanie zadań i funkcji pedagoga szkolnego, nauczyciela- wychowawcy w codziennej pracy szkoły.

Promocja zdrowia i profilaktyka uzależnień

Przygotowanie merytoryczne w zakresie:

- prawa oraz aktów normatywnych regulujących obszar działań edukacyjno – profilaktycznych.
- zdrowia (podmiotowych i sytuacyjnych determinantów zdrowia; stresu i sposobów radzenia sobie z nim),
- promocji i profilaktyki zdrowia, a także psychologicznych mechanizmów uzależnień i sposobach ich przeciwdziałania,
- rozwoju człowieka w biegu życia oraz z obszaru psychologii klinicznej dzieci, młodzieży i człowieka dorosłego,
- wychowania i opieki, edukacji, profilaktyki, interwencji kryzysowej oraz stymulacji rozwoju dziecka z uwzględnieniem wiedzy teoretycznej z zakresu patologii i marginalizacji społecznej,
- dysponuje szczegółową wiedzą z zakresu diagnozy oraz tworzenia i stosowania narzędzi diagnostycznych pedagogicznych i psychologicznych,
- pomocy psychologicznej oraz wsparcia społecznego,
- metodyki edukacji zdrowotnej, przygotowania i tworzenia różnych programów prozdrowotnych i profilaktycznych wraz z ich ewaluacją (w tym w odniesieniu do pracy z rodziną wieloproblemową),
- metodologii nauk pedagogicznych i psychologicznych, zasad i norm postępowania badawczego,
- higieny i emisji głosu,
- biomedyki i pierwszej pomocy przedmedycznej,
- samokształcenia i autoewaluacji oraz możliwości wykorzystania w pracy zawodowej nowoczesnych technologii.

Przygotowanie dydaktyczno-metodyczne w zakresie:

- analizy modeli zdrowia i objaśniania roli determinantów zdrowia różnicując prawidłowe i nieprawidłowe funkcje organizmu,

- metod promocji zdrowia i profilaktyki w obszarze edukacji oraz przeciwdziałania patologii u dzieci, młodzieży i osób dorosłych (w tym strategii radzenia sobie ze stresem),
- zaburzeń i ich różnicowania ze względu na wiek, dynamikę zmian i patomechanizmy oraz podejmowania profesjonalnych działań terapeutycznych,
- diagnozowania sytuacji kryzysowe w funkcjonowaniu podopiecznych (jednostek, grup, systemu rodzinnego) i podejmowania profesjonalnej interwencji,
- konstruowania i stosowania narzędzi diagnostycznych oraz objaśniania –wykorzystując fachową terminologię – podstawowych zjawisk z obszaru procesu diagnostycznego dzieci, młodzieży i osób dorosłych,
- planowania i realizowania działań pracy opiekuńczo – wychowawczej,
- organizowania i prowadzenia zajęć z zakresu stymulacji rozwoju dziecka.
- opracowywania i realizowania programów profilaktycznych w celu minimalizowania zjawisk i skutków patologii i marginalizacji społecznej,
- planowania, przygotowania oraz przeprowadzania zajęć z zakresu edukacji zdrowotnej wykorzystując i adekwatnie dobierając profesjonalne formy, metody i techniki pracy (indywidualnej i grupowej) oraz dokonywania ich ewaluacji, jak również skonstruowania i realizowania programów profilaktycznych,
- prowadzenia badań pedagogicznych i psychologicznych w zakresie edukacji zdrowotnej i profilaktyki uzależnień zgodnie z założeniami metodologicznymi, samodzielnego konstruowania i stosowania narzędzi badawcze oraz prezentowania wyników badań,
- umiejętności prawidłowego dysponowania głosem oraz stosowania zasad higieny pracy głosem,
- posługiwania się metodami i technikami specyficznymi dla procesu samokształcenia i autoewaluacji,
- postaw prospołecznych i nawiązywania prawidłowych relacji interpersonalnych w sytuacji diagnozy pedagogicznej i psychologicznej oraz przestrzegania zasad etycznych i postępuje profesjonalnie w każdej inicjowanej relacji,
- doskonalenia swojej wiedzy i umiejętności w zakresie pracy z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi uwzględniając kontekst przemian społeczno - edukacyjnych oraz problemów społecznych z nich wynikających.

Praktyka

Celem praktyki jest: (1) metodyczne przygotowanie przyszłych pedagogów do prowadzenia zajęć z zakresu szeroko rozumianej edukacji zdrowotnej i profilaktyki uzależnień, redukcji zachowań ryzykownych, kształtowanie u dzieci i młodzieży zachowań prozdrowotnych oraz nawyków zdrowego

stylu życia w różnego typu placówkach opiekuńczo- wychowawczych (2) zapoznanie się studentów z działalnością szkoły, jako instytucji spełniającej funkcje: dydaktyczną, wychowawczą, opiekuńczą, diagnostyczną, terapeutyczną, doradczą oraz zadań i funkcji realizowanych przez pedagoga, nauczyciela – wychowawcę, (3) zapoznanie się studentów z działalnością placówek terapii uzależnień.

Studia II-go stopnia

Spoleczno-opiekuńcza z terapią pedagogiczną

Przygotowanie merytoryczne w zakresie:

- nowoczesnych koncepcji i orientacji w edukacji, w tym także kształceniu ustawicznym;
- organizowania i metodyki pracy społeczno-opiekuńczej;
- diagnozy i terapii pedagogicznej dzieci i młodzieży i dorosłych oraz autodiagnozy i projektowania rozwoju;
- aktywizacji społecznej i edukacji zdrowotnej i kulturalnej;
- uwarunkowań edukacyjnych w kraju i za granicą,
- metodologii nauk pedagogicznych,
- norm etycznego postępowania w zawodzie.

Przygotowanie dydaktyczno-metodyczne w zakresie:

- zdobywania i aktualizowania wiedzy z zakresu nowoczesnych koncepcji i orientacji w edukacji,
- kierowania pracą opiekuńczo-wychowawczą oraz organizowania jej zgodnie z metodologią działań;
- samodzielnego prowadzenia diagnozy jednostki i środowiska wychowawczego, współuczestniczyła w zespołowych działaniach diagnostycznych, terapeutycznych i profilaktycznych;
- stosowania różnorodnych form i metod aktywizacji społecznej, a także podejmowania działań prozdrowotnych i animacji kulturalnej;
- prowadzenia badań pedagogicznych zgodnie z założeniami metodologicznymi i wykorzystania ich wyników w działaniu praktycznym.
- inicjowania aktywność społeczną podmiotów edukacyjnych, związanych z ideą uczenia się przez całe życie;
- skuteczności działań metodycznych w zakresie pracy opiekuńczej, wychowawczej, prozdrowotnej i kulturalnej z jednostką, grupą i środowiskiem społecznym,
- gotowości współpracy w różnymi podmiotami w realizacji zadań edukacyjnych, diagnostycznych, terapeutycznych i profilaktycznych;
- odpowiedzialności za skutki podejmowanych i inicjowanych przez siebie działań.

Praktyka

Celem praktyki jest: (1) zapoznanie się studentów ze specyfiką działalności szkoły i innych placówek edukacyjnych, w których prowadzona jest terapia pedagogiczna, (2) wdrożenie do realizacji zadań pedagoga szkolnego oraz terapeuty pedagogicznego i aktywne uczestnictwo w planowanych działaniach, (3) praktyczne wykorzystanie umiejętności stosowania metod badawczych w poznawaniu ucznia i jego środowiska.

Doradztwo zawodowe

Przygotowanie merytoryczne z zakresu:

- najnowszych orientacji i koncepcji w edukacji w tym współczesnych koncepcji doradztwa zawodowego,
- uwarunkowań, prawidłowości i przebiegu procesu pracy oraz planowania całościowej ścieżki edukacyjnej, tworzenia grup edukacyjnych i zawodowych,
- metod i technik wykorzystywanych w poradnictwie edukacyjno-zawodowym (w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnych) w zakresie poradnictwa indywidualnego i grupowego dla różnych grup klientów (w tym osób o specjalnych potrzebach),
- edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia,
- problemów społeczno – kulturowych i egzystencjalnych w środowisku wielokulturowym.
- komunikacji interpersonalnej,
- aktów normatywnych z zakresu prawa oświatowego i prawa pracy w odniesieniu do podmiotów rynku pracy,
- założeń i istoty pracy naukowo – badawczej.

Przygotowanie dydaktyczno-metodyczne w zakresie:

- oceny współczesnych koncepcji doradztwa zawodowego,
- diagnozy i interpretacji sytuacji edukacyjno – zawodowej różnych grup klientów ze szczególnym uwzględnieniem osób o specjalnych potrzebach oraz doboru profesjonalnych metody i formy pracy (z wykorzystaniem najnowszych technologii informacyjnych),
- doskonalenia własnego warsztatu metodycznego oraz wykorzystania zdobytej wiedzy poprzez wdrażanie własnych rozwiązań z zakresu poradnictwa, a także prowadzenia różnych form profesjonalnego doradztwa zawodowego (przygotowywanie ofert szkoleniowych w zakresie

całocystowego uczenia się, doskonalenia i doskonalenia zawodowego człowieka) osobiście oraz przy współpracy z instytucjami i organizacjami,

- interpretacji problemów społecznych, kulturowych, politycznych, prawnych i ekonomicznych klientów (w tym mniejszości narodowych, etnicznych i kulturowych), aby profesjonalnie podjąć działania w odniesieniu do potrzeb klientów oraz realizować odpowiednie programy (w tym z zakresu profilaktyki zdrowotnej),
- interpretacji przepisów z zakresu prawa oświatowego i prawa pracy,
- nawiązywania relacji z klientami,
- opracowywania procedur postępowania badawczego, przeprowadzania badania oraz prezentacji wyników,
- samodzielnej i krytycznej oceny przydatności nowych nurtów i orientacji w edukacji w praktyce oraz systematycznego uzupełniania wiedzy z tego zakresu (świadomy ustawicznego kształcenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych i aktualizacji wiedzy),
- współpracy z instytucjami i organizacjami (w tym takimi, które podejmują zagadnienia wielokulturowości),
- umiejętności komunikacyjnych pozwalających na poprawne i skuteczne nawiązanie kontaktu interpersonalnego, w tym z jednostkami o specjalnych potrzebach,
- stymulowania całocystowej aktywności oraz podejmowania działania na rzecz promocji zdrowia w środowisku lokalnym.

Praktyka

Celem praktyki jest: (1) zapoznanie studentów z całokształtem działalności placówek, ze szczególnym uwzględnieniem szkoły podstawowej i ponadpodstawowej, jako instytucji spełniających funkcje doradcze związane z projektowaniem kariery edukacyjnej i zawodowej uczniów i innych grup klientów, (2) poznanie przez studentów zakresu obowiązków nauczyciela doradcy zawodowego w obszarze poradnictwa oraz doradztwa edukacyjnego i zawodowego, (3) asystowanie pedagogowi szkolnemu i nauczycielowi doradcy zawodowego w zakresie poradnictwa edukacyjnego i zawodowego.

Resocjalizacja z penitencjarystyką

Przygotowanie merytoryczne w zakresie:

- miejsca resocjalizacji i penitencjarystyki w systemie nauk społecznych i humanistycznych oraz jej przedmiotowych i metodologicznych powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi,
- teorii, teleologii i metodyki wychowania w resocjalizacji,

- specyfiki oddziaływań podejmowanych wobec osób naruszających normy społeczne,
- etiologii zaburzeń w funkcjonowaniu różnych struktur społecznych oraz środowisk wychowawczych,
- celów, funkcji i struktury, systemu profilaktyki społecznej w Polsce i na świecie,
- wybranych form zjawisk kryminogennych oraz teorii penologicznych,
- instytucji tworzących system profilaktyki i resocjalizacji,
- zasad przeprowadzania diagnozy indywidualnej i środowiskowej,
- zasad i metod planowania, projektowania i oddziaływania resocjalizującego w obszarze instytucjonalnym i pozainstytucjonalnym.

Przygotowanie dydaktyczno-metodyczne w zakresie:

- stosowania terminologii specjalistycznej używanej w pedagogice resocjalizacyjnej i penitencjarnej,
- posługiwania się ujęciami teoretycznymi dla wyjaśniania, analizowania i wykorzystywania w praktyce rozwiązywania problemów działań resocjalizacyjnych,
- odwoływania się do wiedzy interdyscyplinarnej dla przeprowadzenia diagnozy indywidualnej i środowiskowej oraz planowania indywidualnych i systemowych działań interwencyjnych i resocjalizacyjnych,
- w zakresie projektowania działań resocjalizacyjnych w oparciu o znane zasady i metody, formy i techniki wychowania resocjalizującego,
- w zakresie systemowych i organizacyjnych czynników konstytuujących funkcjonowanie systemu resocjalizacji, wczesnej interwencji i wsparcia jednostek i grup zagrożonych marginalizacją i przestępczością dla zaprojektowania i przeprowadzenia działań interwencyjnych, pomocowych i resocjalizacyjnych,
- do prowadzenia pracy naukowej w dziedzinie pedagogiki resocjalizacyjnej oraz dyscyplinach pokrewnych,
- konstruowania mikrosystemów resocjalizacyjnych,
- programowania indywidualnych oddziaływań resocjalizujących w placówkach cechujących się różnym stopniem izolacji, przeznaczonych dla nieletnich, młodocianych i dorosłych, a także w środowisku otwartym,
- programowania współpracy z rodzicami, zespołami nauczycielskimi, osobami oraz instytucjami zajmującymi się różnymi obszarami profilaktyki, a także działalnością terapeutyczną,
- aktywnego, profesjonalnego planowania i organizacji działań interwencyjnych, pomocowych i

- resocjalizacyjnych kierowanych do jednostek i grup zagrożonych demoralizacją i marginalizacją,
- nawiązywania, organizowania i podtrzymywania współpracy międzynarodowej z zakresu profilaktyki społecznej i resocjalizacji,
 - doceniania znaczenia wiedzy pedagogicznej w penitencjarystyce i penologii,
 - dokształcania zawodowego, aktualizowania swojej wiedzy i umiejętności pedagogicznych, z wykorzystaniem doświadczeń polskich i zagranicznych
 - precyzyjnego i spójnego wypowiadania się na tematy dotyczące wybranych zagadnień związanych z niedostosowaniem społecznym,
 - gotowości do współpracy z różnymi podmiotami w realizacji zadań edukacyjnych,
 - diagnostycznych, terapeutycznych i profilaktycznych.

Praktyka

Celem praktyki jest: (1) zapoznanie się ze specyfiką pracy wychowawcy w ośrodkach resocjalizacyjnych, interwencyjnych, opiekuńczych i penitencjarnych (2) przygotowanie metodyczne do pracy resocjalizacyjnej z dziećmi, młodzieżą oraz osobami dorosłymi, (3) wdrożenie do realizacji zadań wychowawcy w odpowiednich ośrodkach oraz aktywne uczestnictwo w planowanych działaniach.

Edukacja dorosłych z coachingiem

Przygotowanie merytoryczne w zakresie:

- specyfiki uczenia się dorosłych oraz wsparcia dorosłych w ich rozwoju osobowym i zawodowym,
- pracy edukacyjnej z dorosłymi osobami także w starości,
- andragogiki, gerontologii oraz psychologii rozwojowej i psychologii uczenia się,
- wsparcia coachingowego, metodykę pracy z jednostkami i grupami,
- edukacji dorosłych i uczenia się w dorosłości,
- funkcjonowania instytucji edukacyjnych dla osób na każdym etapie dorosłości,
- aktów normatywnych z zakresu prawa oświatowego i prawa pracy w odniesieniu do podmiotów rynku pracy i wsparcia,
- etyki pracy edukacyjnej i psychologicznej z dorosłymi,

- metodologii badań pedagogicznych.

Przygotowanie dydaktyczno-metodyczne w zakresie:

- diagnozy potrzeb osób dorosłych,
- organizowania różnego rodzaju form edukacyjnych i wspierających dorosłych,
- komunikacji z dorosłymi, mediować i negocjować,
- opracowywania ofert edukacyjnych dla dorosłych, zaplanować je i realizować,
- nowoczesnej dydaktyki i zarządzania oświatą dla osób dorosłych,
- doskonalenia warsztatu metodycznego, odwoływania się w swoich działaniach edukacyjnych do własnej biografii i do biografii uczących się,
- etycznych zasad pracy z dorosłymi,
- samodzielnej i krytycznej oceny przydatności nowych nurtów i orientacji w edukacji i wsparciu osób dorosłych oraz systematycznego uzupełniania wiedzy z tego zakresu (ustawicznego kształcenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych i aktualizacji wiedzy i rozwoju osobowego),
- współpracy z instytucjami i organizacjami,
- komunikacji pozwalającej na poprawne i skuteczne nawiązanie kontaktu interpersonalnego z jednostkami oraz grupami,
- stymulowania całościowej aktywności oraz podejmowania działań na rzecz rozwoju osobowego i edukacyjnego,
- etycznego wymiaru relacji interpersonalnych i prowadzenia badań.

Praktyka

Celem praktyki jest: (1) zapoznanie studentów z całokształtem działalności placówek kształcenia ustawicznego, szkół dla dorosłych, uniwersytetów trzeciego wieku czy uniwersytetów otwartych, oraz różnego typu szkół, zakładów kształcenia i dokształcania, instytucji kulturalnych, (2) przygotowanie metodyczne do organizowania kształcenia w instytucjach samorządowych, przedsiębiorstwach, organizacjach samorządowych itp., (3) przygotowanie metodyczne do opracowania i realizacji działań wspierających wobec osób dorosłych w zakresie ich rozwoju osobowego i zawodowego.

**Uniwersytet
Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach**

Uwagi dotyczące projektu rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela z dnia 19 kwietnia 2019 r.

Uwagi ogólne:

Analiza projektu rozporządzenia dokonana w związku z koniecznością dostosowania go do zmian wprowadzonych Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 w sprawie studiów (Dz.U. z 2018 r. poz. 1861), polegających na obowiązku prowadzenia jednolitych studiów magisterskich na kierunkach „pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna” i „pedagogika specjalna”, począwszy od cyklu kształcenia rozpoczynającego się od roku akademickiego 2019/2020.

Przedstawiony projekt określa standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (załącznik nr 1 do rozporządzenia), nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej (załącznik nr 2 do rozporządzenia), a także nauczyciela szkoły specjalnej i oddziału specjalnego oraz nauczyciela prowadzącego zajęcia z dziećmi i z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (załącznik nr 3 do rozporządzenia).

W projekcie zawarte są przepisy, w których w zależności od poszczególnych rodzajów kształcenia do zwodu (załączniki 1,2,3) wskazano następujące propozycje:

Uwagi do Załącznika 1 – projektu standardu kształcenia do wykonywania zawodu nauczyciela:

- a) uszczegółowiono podmioty, do których skierowane są standardy kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela – nauczyciela przedmiotu, nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych, nauczyciela prowadzącego zajęcia, nauczyciela psychologia;
- b) doprecyzowano poziomy kształcenia, na których prowadzone jest kształcenie nauczycielskie – nadal kształcić będziemy na studiach pierwszego i drugiego stopnia lub na jednolitych studiach magisterskich (np. na kierunku psychologia, na którym realizowane będzie kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela psychologa);
- c) niepokój w kontekście kształcenia nauczycielskiego na poziomie drugiego stopnia wzbudza zapis, iż studia stacjonarne drugiego stopnia trwają nie krócej niż 3 semestry, zaś studia niestacjonarne mogą (a zatem nie muszą) trwać dłużej niż odpowiednie studia stacjonarne – powstaje pytanie o jakość kształcenia nauczycielskiego w tak krótkim czasie, zarówno na studiach stacjonarnych jak i niestacjonarnych, szczególnie, gdy w proces kształcenia należy jeszcze włączyć przygotowanie merytoryczne oraz szeroko rozbudowane w projekcie standardów przygotowanie psychologiczne oraz dydaktyczne;
- d) określono rodzaje przygotowania nauczycielskiego, w zależności od wariantów kształcenia, z których każdy obejmuje: przygotowanie merytoryczne (grupa zajęć i pedagogiczne – obejmujące przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne i dydaktyczne.
 - 1) przygotowanie merytoryczne, podzielono na:
 - przygotowanie merytoryczne do nauczania pierwszego przedmiotu lub prowadzenia pierwszych zajęć – grupa zajęć A1, liczba godzin i pkt ECTS zgodna z przyjętymi w danym programie studiów;

- przygotowanie merytoryczne do nauczania kolejnego przedmiotu lub prowadzenia kolejnych zajęć – grupa zajęć A2, liczba godzin i pkt ECTS zgodna z przyjętymi w danym programie studiów;

2) przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne – grupa zajęć B; razem moduł ten liczy 10 pkt. ECTS i obejmuje: zajęcia z psychologii – 90 godz., zajęcia z pedagogiki-90 godz., praktyki zawodowe – 30 godz.

3) przygotowanie z podstaw dydaktyki i emisji głosu – grupa zajęć C; razem moduł ten liczy 5 pkt. ECTS i obejmuje 60 godz.

4) przygotowanie dydaktyczne (dydaktyka szczegółowa) do nauczania pierwszego przedmiotu lub pierwszych zajęć – grupa zajęć D, w którym wyodrębniono:

- wariant przedmiotu nauczanego lub zajęć prowadzonych we wszystkich typach szkół czyli: w szkole podstawowej i ponadpodstawowej oraz teoretycznych przedmiotów zawodowych - razem moduł ten liczy 15 pkt. ECTS i obejmuje: dydaktykę przedmiotu nauczania lub dydaktykę zajęć- 150 godz., praktyki zawodowe – 120 godz.

- wariant przedmiotu nauczanego lub zajęć prowadzonych w szkole podstawowej albo ponadpodstawowej - razem moduł ten liczy 10 pkt. ECTS i obejmuje: dydaktykę przedmiotu nauczania lub dydaktykę zajęć- 90 godz., praktyki zawodowe – 60 godz.

- wariant kolejnego przedmiotu nauczanego lub kolejnych zajęć prowadzonych we wszystkich typach szkół czyli: w szkole podstawowej i ponadpodstawowej oraz teoretycznych przedmiotów zawodowych - razem moduł ten liczy 10 pkt. ECTS i obejmuje: dydaktykę przedmiotu nauczania lub dydaktykę zajęć- 90 godz., praktyki zawodowe – 90 godz.

- wariant kolejnego przedmiotu nauczanego lub kolejnych zajęć prowadzonych w szkole podstawowej albo ponadpodstawowej - razem moduł ten liczy 10 pkt. ECTS i obejmuje: dydaktykę przedmiotu nauczania lub dydaktykę zajęć- 60 godz., praktyki zawodowe – 90 godz.

- wariant przygotowania pedagogicznego do wykonywania zawodu nauczyciela psychologa; razem moduł ten liczy 15 pkt. ECTS i obejmuje: zajęcia z pedagogiki – 60 godz., metodyka pracy nauczyciela psychologa w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych – 120 godz., praktyki zawodowe – 120 godz.

e) doprecyzowano szczegółowe efekty uczenia się dla poszczególnych zajęć lub grup zajęciowych, a w szczególności: B (przygotowania psychologiczno-pedagogicznego), C (podstaw dydaktyki i emisji głosu), D/E (przygotowania dydaktycznego do nauczania pierwszego/kolejnego przedmiotu lub prowadzenia pierwszych/kolejnych zajęć, F (przygotowania pedagogicznego do wykonywania zawodu nauczyciela psychologa).

f) określono warunki kształcenia na **studiach podyplomowych**, które obejmują następujące rodzaje kształcenia:

- wariant przygotowania psychologiczno-pedagogicznego i dydaktycznego (B,C,D) dla absolwentów studiów pierwszego i drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, którzy chcą zdobyć przygotowanie do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć, nie posiadają dotychczas uprawnień nauczycielskich, ale ich przygotowanie merytoryczne w zależności od kierunku studiów (np. matematyczne, polonistyczne, itp.) odpowiada wszystkim wymaganiom podstawy programowej przedmiotu, do nauczania którego mają się przygotować lub odpowiada treściom zajęć, do prowadzenia których się przygotowuje w toku studiów nauczycielskich;

- wariant przygotowania psychologiczno-pedagogicznego i dydaktycznego (B,C,D) dla absolwentów studiów co najmniej pierwszego stopnia, którzy chcą uzyskać uprawnienia do nauczania teoretycznych przedmiotów zawodowych, nie posiadają uprawnień nauczycielskich, ale ich przygotowanie merytoryczne w zależności od kierunku studiów (np. matematyczne, polonistyczne, itp.) odpowiada wszystkim wymaganiom podstawy

programowej przedmiotu, do nauczania którego mają się przygotować lub odpowiada treściom zajęć, do prowadzenia których się przygotowuje w toku studiów nauczycielskich;

- wariant przygotowania merytorycznego, psychologiczno-pedagogicznego i dydaktycznego (A3, B,C,D) dla absolwentów studiów pierwszego i drugiego stopnia, którzy chcą zdobyć przygotowanie do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć, nie posiadają dotychczas uprawnień nauczycielskich, ale ich przygotowanie merytoryczne w zależności od kierunku studiów (np. matematyczne, polonistyczne, itp.) odpowiada tylko ogólnym wymaganiom podstawy programowej przedmiotu lub przedmiotów kształcenia w zawodach, do nauczania którego/których mają się przygotować w toku studiów nauczycielskich lub odpowiada ogólnym treściom zajęć, do prowadzenia których się przygotowuje w toku studiów nauczycielskich;

- wariant przygotowania merytorycznego i dydaktycznego (A3 i E) do nauczania kolejnego przedmiotu lub prowadzenia kolejnych zajęć dla absolwentów studiów pierwszego stopnia i studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, których programy studiów określały efekty uczenia się obejmujące wiedzę i umiejętności odpowiadające wymaganiom ogólnym odpowiednio podstawy programowej przedmiotu nauczania lub podstawy programowej kształcenia w zawodach lub treści prowadzonych zajęć, posiadających przygotowanie merytoryczne, psychologiczno-pedagogiczne, w zakresie podstaw dydaktyki i emisji głosu oraz dydaktyczne do nauczania pierwszego przedmiotu lub prowadzenia pierwszych zajęć;

- pedagogicznego do wykonywania zawodu nauczyciela psychologa dla absolwentów studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich na kierunku psychologia – grupa zajęć F.

Podsumowując wymogi kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (zawarte w załączniku nr 1):

- zwiększył się wymiar przygotowania psychologiczno-pedagogicznego – ze 180 godz. i 10 pkt. ECTS, na 210 godz. i 10 pkt. ECTS.

- zwiększył się wymiar przygotowania dydaktycznego do nauczania pierwszego przedmiotu lub prowadzenia pierwszych zajęć w zakresie dydaktyki przedmiotu nauczania lub zajęć we wszystkich typach szkół z 90 godz. na 150 godz., wymiar 120 godzin praktyki zawodowej pozostał ten sam;

- wymiar przygotowania dydaktycznego do nauczania pierwszego przedmiotu lub prowadzenia pierwszych zajęć w zakresie dydaktyki przedmiotu nauczania lub zajęć w jednym typie szkoły (podstawowej lub ponadpodstawowej) pozostał bez zmian w liczbie 90 godz., zaś wymiar praktyki zawodowej zmniejszono ze 120 godz. na 60 godz. w tym wariantcie kształcenia;

- zwiększył się wymiar przygotowania dydaktycznego do nauczania kolejnego przedmiotu lub prowadzenia kolejnych zajęć w zakresie dydaktyki przedmiotu nauczania lub zajęć we wszystkich typach szkół z 60 godz. na 90 godz., wymiar praktyki zawodowej zwiększono z 60 godz. na 90 godz.;

- wymiar przygotowania dydaktycznego do nauczania kolejnego przedmiotu lub prowadzenia kolejnych zajęć w zakresie dydaktyki przedmiotu nauczania lub zajęć w jednym typie szkoły (podstawowej lub ponadpodstawowej) pozostał bez zmian w liczbie 60 godz., zaś wymiar praktyki zawodowej zwiększono z 60 godz. na 90 godz.;

- projekt standardów nie określa, i budzi wątpliwość fakt, w jaki sposób uczelnie będą weryfikowały, czy studenci, którzy chcą zdobyć przygotowanie do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć posiadają przygotowanie merytoryczne w zależności od kierunku studiów (np. matematyczne, polonistyczne, itp.) odpowiadające wszystkim lub ogólnym wymaganiom podstawy programowej przedmiotu, do nauczania którego mają się przygotować lub

odpowiadające treściom zajęć, do prowadzenia których się przygotowuje w toku studiów nauczycielskich – kwestia ta nie jest jednoznacznie określona i będzie to trudne do zweryfikowania;

- budzi wątpliwość wariant przygotowania merytorycznego, psychologiczno-pedagogicznego i dydaktycznego (A3, B,C,D) na studiach podyplomowych dla absolwentów studiów pierwszego i drugiego stopnia, którzy chcą zdobyć przygotowanie do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć, ponieważ trudno sobie wyobrazić, jak podane wymogi dotyczące godzin i efektów mogą zostać zrealizowane przy założeniu, że nauczycielskie studia podyplomowe mają trwać 3 semestry (chyba, że uczelnie będą tworzyć ofertę studiów czterosemestralnych);

- projekt standardów został przeciążony psychologizacją nauczycieli, a opinia psychologów wskazuje na zbyt małą liczbę godzin przeznaczonych na realizację aż tak dużej ilości treści, a co za tym idzie trudności w osiągnięciu wyznaczonych efektów uczenia się w zakresie psychologii;

- dydaktyka została potraktowana w projekcie standardów instrumentalnie, w myśl zawartych w projekcie treści nauczyciel ma być podmiotem kształcącym według jednej koncepcji, redukując proces dydaktyczny do tradycyjnej lekcji w klasie szkolnej.

Propozycja: Zbyt wiele treści psychologicznych w relacji do zaproponowanych godzin . Należy zatem zweryfikować zasób treści (efektów) z zakresu psychologii, by nie dopuścić do sytuacji, że psychologowie chcąc je wszystkie zrealizować w zaproponowanym wymiarze 90 godz. będą to robić szybko i powierzchownie, zapominając o ich pragmatycznym charakterze i ich użyteczności w zawodzie nauczyciela.

Uwagi do Załącznika 2 – projektu standardu kształcenia do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III szkoły podstawowej):

a) kształcenie na studiach obejmuje przygotowanie merytoryczne i przygotowanie pedagogiczne. Przygotowanie pedagogiczne obejmuje przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne i przygotowanie dydaktyczne;

- na grupę zajęciową A „przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne” przeznaczono 7120 godz. i 72 pkt. ECTS

- na grupę zajęciową B „przygotowanie merytoryczne nauczycieli przedszkoli i klas I-III szkoły podstawowej, jako przygotowanie do integracji treści nauczania” przeznaczono 510 godz. i 50 pkt. ECTS

Uwagi:

- edukacja społeczno-przyrodnicza jest szerszym blokiem treści podstawy programowej zarówno w przedszkolu jak i klasach I-III i wymiar zaproponowany na jej realizację jest zbyt mały, istnieje potrzeba wyznaczenia na jej realizację 60 godz. W przeciwnym razie w toku realizacji treści przyrodniczych i społecznych na zajęciach z dziećmi w przyszłej pracy zawodowej nastąpi ich infantylizacja i wybiórczość. Ponadto szczegółowe efekty uczenia się w zakresie edukacji społeczno-przyrodniczej są zbyt ogólnie sformułowane, co zagroziło sprowadzeniem edukacji przyrodniczej enigmatycznie do zagadnień przyrody ożywionej i nieożywionej, a społecznej do zagadnień ekonomii i przedsiębiorczości w grupie wiedzy, bo brak jest efektów grupie umiejętności i kompetencji.

- istnieje potrzeba uszczegółowienia efektów w obrębie przygotowania merytorycznego nauczycieli przedszkoli i klas I-III szkoły podstawowej, jako przygotowanie do integracji treści nauczania, ponieważ są chaotyczne, sformułowane na różnym poziomie ogólności, ubogie i niejednoznaczne (przykład: w obszarze edukacji społecznej jest tylko

jeden efekt z obszaru wiedzy i brzmi: „zna i rozumie podstawowe pojęcia w zakresie wiedzy o społeczeństwie”; takich przykładów można podać bardzo wiele w każdym obszarze: języka polskiego, matematyki, języka obcego, edukacji społeczno-przyrodniczej, informatyki, plastyki, muzyki, techniki, wychowania fizycznego, edukacji zdrowotnej).

- na grupę zajęciową C. „wspieranie rozwoju dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym” przeznaczono 400 godz. i 40 pkt. ECTS.

Uwaga: zbyt duża liczba godzin w odniesieniu do grupy zajęciowej C. (metodyk poszczególnych typów edukacji);

- na grupę zajęciową D. „podstawy dydaktyki nauczania zintegrowanego w przedszkolu i klasach I-III szkoły podstawowej” przeznaczono 60 godz. i 6 pkt. ECTS.

Uwaga: to minimalna, ale wystarczająca liczba godzin. Ale dlaczego tak dużo pkt. ECTS?

- na grupę zajęciową E. „metodyka poszczególnych typów edukacji z uwzględnieniem sposobów integrowania wiedzy i umiejętności dzieci i uczniów” przeznaczono łącznie 450 godz. i 50 pkt. ECTS.

Uwaga: Nazwy metodyk sformułowane są ogólnie (brak podziału na przedszkolną i wczesnoszkolną). Grozi to tym, że metodyki będą realizowane łącznie, a specyfika pracy w przedszkolu jest inna niż w szkole (w klasach I-III. Ponadto zbyt mała jest liczba godzin przeznaczonych na metodyki. Nie ma możliwości, by zrealizować dobrze założenia poszczególnych metodyk oraz osiągnąć zakładane w projekcie szczegółowe efekty uczenia się.

Zbyt mała liczba godzin przeznaczonych na poszczególne metodyki (łącznie 510 godz. i 50 pkt. ECTS) staje w opozycji do grupy zajęciowej C. „wspieranie rozwoju dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym”, której przeznaczono aż 400 godz. i 40 pkt. ECTS., gdzie zakres wymagań grupy zajęciowej metodycznej jest znacznie większy. Należy zatem rozważyć przesunięcie godzin z grupy zajęciowej C. na rzecz E.

Propozycja:

- rozdzielenie metodyk: polonistycznej, nauczania języka obcego, matematycznej oraz społeczno-przyrodniczej na przedszkole i szkołę oraz wyznaczenie każdej z nich po 45 godz. Pozostałe metodyki można pozostawić w integracji, ale należy im przeznaczyć po 60 godz.

Brak jest informacji na temat kształcenia w ramach studiów podyplomowych. Czy to oznacza, że kształcenie o którym mowa nie może być prowadzone?

Uwagi do Załącznika 3 - projektu standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela szkoły specjalnej i oddziału specjalnego oraz nauczyciela prowadzącego zajęcia z dziećmi i z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- standard ma zastosowanie do kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela szkoły specjalnej i oddziału specjalnego oraz nauczyciela prowadzącego zajęcia z dziećmi i z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:

1) w zakresie:

a) edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością słuchową (surdopedagogiki),

b) edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością wzrokową (tyflopädagogiki),

- c) edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- d) pedagogiki leczniczo-terapeutycznej,
- e) edukacji i terapii osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu,
- f) edukacji włączającej,

2) w zakresie:

- a) pedagogiki resocjalizacyjnej,
- b) logopedii,
- c) wczesnego wspomagania rozwoju

Liczba godzin zajęć, w tym praktyk zawodowych, na kierunku pedagogika specjalna nie może być mniejsza niż 2690, a w przypadku nauczyciela logopedy – 3090.

a) kształcenie na studiach obejmuje przygotowanie merytoryczne i przygotowanie pedagogiczne. Przygotowanie pedagogiczne obejmuje przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne i przygotowanie dydaktyczne;

- przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne ma łącznie 180 godz. - 90 godz. na przygotowanie pedagogiczne i 90 godz. na pedagogiczne;

Uwagi:

- zbyt mała liczba godzin psychologii w stosunku do ilości zaproponowanych efektów. Należy zatem albo zweryfikować zasób treści (efektów) z zakresu psychologii, albo zwiększyć liczbę godzin, by nie dopuścić do sytuacji, że psychologzy chcąc je wszystkie zrealizować w zaproponowanym wymiarze 90 godz. będą to robić szybko i powierzchownie, zapominając o ich pragmatycznym charakterze i ich użyteczności w zawodzie nauczyciela pedagoga specjalnego .

- zbyt mała liczba godzin pedagogiki w stosunku do ilości zaproponowanych efektów. Należy zatem albo zweryfikować zasób treści (efektów) z zakresu pedagogiki , albo zwiększyć liczbę godzin, by nie dopuścić do sytuacji, że pedagodzy chcąc je wszystkie zrealizować w zaproponowanym wymiarze 90 godz. będą to robić szybko i powierzchownie, zapominając o ich pragmatycznym charakterze i ich użyteczności w zawodzie nauczyciela pedagoga specjalnego.

b) na grupę zajęć E. „Przygotowanie w poszczególnych zakresach pedagogiki specjalnej” w obszarze zajęć z przygotowania dydaktyczno-metodycznego przeznaczono 240 godz. To zdecydowanie za mało, by zrealizować założenia metodyki pracy w poszczególnych zakresach. Ponadto przygotowanie merytoryczne, które w tej grupie wynosi 400 godz. (a w zakresie logopedii 800 godz.) może tworzyć dysproporcje pomiędzy przygotowaniem teoretycznym i praktycznym.

Propozycja: zwiększenie wymiaru godzin (lub przesunięcie) na przygotowanie dydaktyczno – metodyczne w grupie E.

c) w projekcie standardów jest zapis „Program studiów i program studiów podyplomowych zapewniają osiągnięcie takich samych efektów uczenia się”. Budzi niepokój fakt, że przy różnych wariantach kształcenia na studiach podyplomowych powstanie trudność w osiągnięciu założonych szczegółowych efektów kształcenia, ponieważ założono również, że studia podyplomowe w zakresie pedagogiki specjalnej powinny trwać co najmniej 3 semestry (zatem dopuszcza się, że może trwać 3 semestry, a to rodzi problem, że przy wymaganej liczbie godzin i klasycznych weekendowych zjazdach co 2 tygodnie jest to za krótki czas, by zrealizować wszystkie treści i osiągnąć założone efekty uczenia się, chyba, że zajęcia zostaną zintensyfikowane). W 3 semestralnym okresie studiów podyplomowych wymagana liczba godzin jest praktycznie nie do zrealizowania.

Uwagi do Projektu

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

z dnia 19.04.2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania

zawodu nauczyciela

Środowisko pedagogów specjalnych - przedstawicieli wszystkich ośrodków akademickich Polsce, na których prowadzony jest kierunek studiów *pedagogika specjalna* lub prowadzone są dotychczas studia o specjalnościach w zakresie pedagogiki specjalnej - z ogromnym zadowoleniem przyjęło decyzję o wprowadzeniu pięcioletnich studiów magisterskich na kierunku pedagogika specjalna. Wypracowany i zaakceptowany w większości środowisk akademickich projekt ma szansę stać się rozwiązaniem nowoczesnym, zgodnym z najlepszymi wzorcami międzynarodowymi krajów przodujących w integracji osób z niepełnosprawnością. Dlatego z ogromnym niepokojem odnosimy się do zmian, jakie zaproponowano w końcowej fazie prac nad projektem rozporządzenia. Uważamy, że kluczowymi kwestiami dla jakości kształcenia nauczycieli dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi są:

1. **Ograniczenie prowadzenia kwalifikacyjnych studiów podyplomowych w zakresie specjalności przypisanych do kierunku pedagogika specjalna wyłącznie do uczelni posiadających uprawnienia do prowadzenia tego kierunku w ramach jednolitych studiów magisterskich**

Uzasadnienie: Obecna możliwość prowadzenia studiów podyplomowych przez uczelnie, które nie posiadają uprawnień do prowadzenia kierunku pedagogika specjalna skutkuje nadawaniem kwalifikacji przez jednostki do tego nieprzygotowane, bez odpowiedniego potencjału kadrowego i specjalistycznej bazy. Ponadto brak jakiegokolwiek faktycznej kontroli instytucjonalnej nad studiami podyplomowymi skutkuje szerzeniem się nieetycznych praktyk komercyjnych, w których jakość studiów przegrywa z biznesowymi celami uczelni. Uważamy, że jeśli ustawodawca w punkcie 1.2 załącznika nr 3, ze względu na jakość kształcenia słusznie wydzielił zakres przygotowania nauczyciela do pracy z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, który może być realizowany wyłącznie na jednolitych studiach magisterskich na kierunku pedagogika specjalna, to analogicznie, ten zakres kształcenia powinien być przyporządkowany do tego kierunku realizowanego w każdej innej formie. Tylko uczelnie posiadające uprawnienia do kształcenia na kierunku pedagogika specjalna będą w stanie zapewnić odpowiedni poziom studiów podyplomowych w tym zakresie. Realizacja studiów podyplomowych przez inne podmioty będzie wypaczeniem projakościowych założeń zmiany, a w konsekwencji może przyczynić się do niepowodzenia idei wdrażania studiów pięcioletnich. W konsekwencji pojawia się kluczowe pytanie, jaka liczba studentów zdecyduje się na tak wymagające i długie studia, jeśli podobne kwalifikacje będzie można nabyć w o wiele krótszym czasie i nierzadko w procesie zorientowanym na pieniądze studenta a nie jego wysiłek poznawczy i faktyczne nabywanie kwalifikacji.

2. **Umożliwienie faktycznej realizacji studiów na kierunku pedagogika specjalna w formie niestacjonarnej**

Uzasadnienie: Proponowana w punkcie 1.4 załącznika nr 3, minimalna liczba godzin dla kierunku pedagogika specjalna (ok. 2700) nie jest możliwa do zrealizowania w ramach jednolitych niestacjonarnych studiów magisterskich nie tylko ze względu na długotrwałość, ale i na generowane koszty. Stwarza to realną groźbę zaniechania kształcenia w tej formie studiów na większości polskich uczelni. **W związku z coraz większym brakiem specjalistów do pracy z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, rezygnacja z takiej formy studiów będzie miała dramatyczne konsekwencje w przyszłości.** Ponadto zwracamy uwagę na niekonsekwencje ustawodawcy w projekcie rozporządzenia. Jeśli zdecydowano się na ograniczenie liczby godzin dla studiów podyplomowych i ich wyszczególnienie tabelaryczne, to analogicznie nie ma przeszkód by tę formę zastosować do studiów niestacjonarnych. Przy realizacji 100 % zakładanych efektów uczenia się oraz

punktów ECTS obniżenie godzin zajęć dla studentów studiów niestacjonarnych będzie rekompensowane pracą własną studenta (w załączeniu przesyłam propozycję zapisu).

3. Wprowadzenie zmiany w zapisie punktu II załącznika nr 3

Uzasadnienie: w opisie wymogów dla osób prowadzących zajęcia na kierunku pedagogika specjalna wprowadzono kuriozalny zapis, że co najmniej jedna osoba w grupach zajęć B-E jest zobowiązana do prowadzenia badań w dyscyplinie pedagogika lub psychologia. Ten zapis odbiega od ustaleń jakie poczyniło środowisko pedagogów specjalnych i stanowi istotne ryzyko dla jakości kształcenia. Domagamy się wprowadzenia zapisu analogicznie, jak ma to miejsce z załączniku 2 punkt II dla nauczycieli wczesnej edukacji. *"Kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela pedagoga specjalnego jest prowadzone przez nauczycieli akademickich posiadających kompetencje i doświadczenie adekwatne do prowadzonych zajęć, w tym posiadających dorobek naukowy w dyscyplinach naukowych -pedagogika lub psychologia"*

4. Wprowadzenie minimum 30 godzin zajęć z zakresu edukacji włączającej w ramach przygotowania psychologiczno-pedagogicznego dla nauczycieli przedmiotowych

Uzasadnienie: proponowane treści z zakresu pracy z dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych w ramach proponowanego przygotowania psychologiczno-pedagogicznego są w tej liczbie godzin nie do zrealizowania. Ich umieszczenie w ogólnych treściach pedagogicznych spowoduje, że w większości przypadków nie będą one realizowane przez odpowiednich specjalistów, a obszerny zakres wymaganego przygotowania pedagogiczne nie pozwoli na ich realizację. Chcielibyśmy zwrócić uwagę, że przyszły nauczyciel będzie miał w coraz większym stopniu styczność z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Złe przygotowanie do pracy w tym zakresie będzie dramatem tych dzieci.

PROREKTOR
ds. kształcenia

dr hab., prof. dr S. Barbara Marcinkowska

Warszawa, 9 kwietnia 2019 r.

Ogólnopolskie Porozumienie Środowiska Logopedycznego w sprawie Standardów Kształcenia Logopedów (OPŚLSKL)

My, niżej podpisani, przedstawiciele ośrodków akademickich kształcących w Polsce logopedów, kierownicy zakładów, katedr, instytutów i pracowni logopedycznych oraz stowarzyszenia naukowego i związku zawodowego skupiających logopedów zawieramy porozumienie w sprawie przygotowania standardów kształcenia logopedów w Polsce. Deklarujemy, że będziemy wspólnie przygotowywać dokumenty opisujące minimum programowe studiów dziennych I i II stopnia (lub pięcioletnich jednolitych studiów magisterskich) na kierunku logopedia, sylwetki absolwentów tych studiów i zakres kompetencji zawodowych uzyskanych w toku kształcenia. Sformułujemy wspólne stanowisko w tej sprawie. Oddelegujemy także przedstawicieli OPŚLSKL do zespołu ekspertów w pracach nad standardami.

dr hab. prof. UMCS Jolanta Panasiuk, prof. UMCS, przewodnicząca Polskiego Towarzystwa Logopedycznego, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

dr Krzysztof Szamburski, przedstawiciel Polskiego Związku Logopedów, Uniwersytet Warszawski

prof. dr hab. Jagoda Cieszyńska-Rózek, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

dr hab. prof. UŁ Irena Jaros, Uniwersytet Łódzki

dr hab. prof. UO Grażyna Jastrzębowska, Uniwersytet Opolski

dr hab. prof. UP Marta Korendo, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

dr hab. prof. UG Stanisław Milewski, Uniwersytet Gdański

dr hab. prof. UAM Małgorzata Rutkiewicz-Hanczewska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

dr hab. prof. UŚ Danuta Pluta Wojciechowska, Uniwersytet Śląski w Katowicach

dr hab. prof. UMCS Tomasz Woźniak, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

dr hab. Katarzyna Kaczorowska-Bray, Uniwersytet Gdański

dr hab. Ewa Kaptur, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

dr hab. Anita Lorenc, Uniwersytet Warszawski

dr hab. Marzena Stępień, Uniwersytet Warszawski

dr Katarzyna Bieńkowska, Warszawski Uniwersytet Medyczny

dr Danuta Emiluta-Rożya, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

dr Ewa Gacka, Uniwersytet Łódzki

dr Marlena Kurowska, Uniwersytet Warszawski

dr Zuzanna Łukaszewicz-Moszyńska, Warszawski Uniwersytet Medyczny

dr Magdalena Osowicka-Kondratowicz, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

dr Barbara Sambor, Uniwersytet Śląski w Katowicach

dr Ewa Wolańska, Uniwersytet Warszawski

mgr Agnieszka Pastuszka, Warszawski Uniwersytet Medyczny

Warszawa, dn. 28.04.2019 r.

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Pan dr Jarosław Gowin
Minister Edukacji Narodowej
Pani Anna Zalewska
Minister Zdrowia
.....

Jako członkowie Ogólnopolskiego Porozumienia Środowiska Logopedycznego w sprawie Standardów Kształcenia Logopedów postulujemy, aby osoby mogące wykonywać zawód logopedy były kształcone wyłącznie na podstawie odrębnych studiów I i II stopnia lub jednolitych pięcioletnich studiów magisterskich na kierunku logopedia o profilu praktycznym lub ogólnoakademickim. W wypadku studiów dwustopniowych Absolwent studiów I stopnia powinien uzyskiwać uprawnienia do wykonywania zawodu logopedy z uprawnieniami pedagogicznymi w placówkach takich, jak przedszkola i szkoły podstawowe ogólnodostępne. Na studia II stopnia przyjmowani powinni być tylko absolwenci studiów I stopnia na kierunku logopedia. Absolwent studiów II stopnia będzie uprawniony do pracy zarówno w służbie zdrowia, jak i placówkach oświatowych oraz instytucjach kultury.

Nasze stanowisko wynika z historii rozwoju logopedii w Polsce, a także doświadczeniach Polskiego Towarzystwa Logopedycznego w kreowaniu aktywności środowiska logopedów w Polsce i inspirowaniu działań na rzecz uruchamiania kierunku kształcenia w zakresie logopedii.

Logopedia w Polsce rozwinęła się jako nauka, której celem jest diagnozowanie zaburzeń mowy, tworzenie programów terapii osób zaburzeniami mowy dotkniętych oraz budowanie metod i sposobów tej terapii. Obszar interesujących nas badań kształtował się przez wieki najpierw jako działalność praktyczna, wynikająca z konieczności diagnozy i terapii zaburzeń mowy, a następnie także jako refleksja naukowa w ramach językoznawstwa, nauk medycznych (szczególnie neurologii i audiologii), psychologii i pedagogiki.

Logopedia współczesna dokonała syntezy osiągnięć wymienionych nauk w odniesieniu do problemów mowy, jej rozwoju i zaburzeń. W obecnym kształcie wykroczyła daleko poza granice ich badań, odkrywając nowe obszary wiedzy i działań praktycznych, do których inne nauki nie są w stanie dotrzeć za pomocą swoich metod i narzędzi badawczych.

Standard kształcenia uwzględnia przygotowanie do diagnozy i terapii wszystkich typów zaburzeń mowy, głosu i słuchu oraz zaburzeń połykania. Tytuł logopedy oraz uprawnień do wykonywania zawodu logopedy powinny być przyznawane tylko osobom, które ukończyły studia na kierunku logopedia.

*Członkowie Ogólnopolskiego Porozumienia Środowiska Logopedycznego w sprawie
Standardów Kształcenia Logopedów*